બુદ્ધિપ્રભા

હે, વિશ્વોદ્ધારક, જ્યોતિર્મય, નાથ!
હું તારાં ચરણોના શરણે આવ્યો છું, તારે
પગે પડું છું. અને મારી પ્રાર્થના પણ
એજ કે મારામાં કોઈ પ્રકારનો ક્લેશ
રહેવા ન પામે, તું સર્વ-સમર્થ મોટો
જગધણી છે. અને દીનદુખિયાપર દયાળુ
છે. પ્રભુ! મારી આ ઇચ્છા પાર પાડો કે
હું હમેશા સન્માર્ગ પર સ્થિર રહું!

સંસ્થાપક: પ્રશાન્તમૂર્તિ આચાર્યપ્રવર શ્રીમદ્ કીર્તિસાગર સૂરીશ્વરજીના સાનિધ્યમાં પન્યાસપ્રવર શ્રી મહોદય સાગરજી ગણિવર્ય.

આવશ્યક માહિતી

૧ "બુદ્ધિપ્રભા" દર મહિનાની ૨૦ મી તારીખે પ્રગટ થાય છે.

૨ બને તેટલું ટુંકુ અને મુદ્દાસર કાગળની એક બાજુ ફુલસ્કેપ કાગળમાં ચોખ્ખા અક્ષરે શુદ્ધ લખાણ મોકલી આપવું.

૩ દર અંકે જૈન જગતના સમાચાર આપવામાં આવશે.

૪ વાર્ષિક લવાજમ તથા લેખ, સમાચાર વિ. મોકલવા માટે અને તે અંગેનો પત્ર વ્યવહાર નીચેના સરનામે કરવો

બુદ્ધિપ્રભા કાર્યાલય

C/o પંડિત છબીલદાસ કેસરીચંદ

દાદાસાહેબની પોળ, ખંભાત (W. R.)

વિષય દર્શન

નં.	વિષય		લેખક	પેજ
૧	પૈસાની માયા	(કાવ્ય)	શ્રી બુદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજી	૧
૨	થોભોને આગળ વધો	(લેખ)	આ. મ. શ્રી કીર્તિસાગર	૨
૩	અમર સિદ્ધિનો સાક્ષાત્કાર	(લેખ)	આ. મ. શ્રી બુદ્ધિસાગર	૩, ૪
૪	ઉગતી પેઢીને હાકલ	(લેખ)	શ્રી મોહનલાલ ચોકસી	૫, ૬, ૭
૫	પદ્મ પરાગ	(કટાક્ષીકા)	,, રાજેશ	૮, ૯
૬	મનના કારણુ	(વાર્તા)	,, જયભિખ્ખુ	૧૦, ૧૧, ૧૨, ૧૩
૭	શું શીતળદાસ ?	(વાર્તા)	,, મિત્રભાનુ	૧૪, ૧૫
૮	પાળે એનો ધર્મ	(વાર્તા)	,, ભગુભાઈ શાહ	૧૬
૯	અરિહંત	(ચિંતન)	,, રમણભાઈ પરીખ	૧૭
૧૦	વિદ્યુત વાણી	(સમાચાર સંકલિત)	,, નટવરલાલ શાહ	૧૮, ૧૯
૧૧	ભગવાન મહાવીર અને ગૌતમ સ્વામીની ગોષ્ઠિ			૨૦ ૨૧
૧૨	શાસન સમાચાર			૨૨ ૨૩
૧૩	નવા ગ્રાહકોની યાદી			૨૪

श्रीमन्तं ज्ञानवन्तं विशदमतिमतां संमतं चारुमूर्तिम् सौभाग्यैकं प्रधानं प्रवरसुखदं सर्वशास्त्रप्रवीणम् ।
शुद्धानंदप्रकाशं विबुधजनवरकर्मभूमिखनित्रम् । बुद्धब्धि सूरिवर्यं स्मरत भविजनाः सद्गुरुं दिव्यरूपम् ॥

બુદ્ધિપ્રભા

(માસિક)

તંત્રીઓ:— પંડિત છબીલદાસ કેસરીચંદ સંઘવી, શ્રી ભદ્રીકલાલ જીવાભાઈ કાપડીયા

વર્ષ ૧ લું] પ્રેરક : મુનીશ્રી ત્રૈલોકયસાગરજી [અંક ૭મો

પૈસાની માયા

પૈસા પૈસા પૈસા ત્હારી વાત લાગે પ્યારી રે;
રાત દિવસ પૈસાને માટે ભટકે નરને નારી રે. પૈસા. ૧

ભણવુ ગણવું પૈસા માટે, પૈસે ચૈબર ધારી રે;
પૈસાથી બાલુડાં છાનાં, પૈસાની બસ યારી રે. પૈસા. ૨

પૈસાથી પરમેશ્વર ન્હાનો, પૈસો દેવ વેચાવે રે;
પૈસાની પૂજારી દુનિયા, પૈસો નાચ નચાવે રે. પૈસા. ૩

હિંસા ચોરી પૈસા માટે, પૈસાથી સર્વે વ્હાલુ રે;
આજીજી પૈસાને માટે, વચન બોલવું કાલુ રે. પૈસા. ૪

પૈસા માટે નોકર રહેવું, પૈસા માટે શેઠો રે;
પૈસા માટે રાજા રૈયત, પૈસા માટે વેઠો રે. પૈસા. ૫

પૈસા આગળ ગુરૂ નકામા, પૈસા માટે દોડે રે;
પૈસા માટે ગાંડો પૈસા, માટે માથું ફોડે રે. પૈસા. ૬

પૈસાથી વ્હાલા છે બાપા, પૈસા માટે છાપા રે;
પૈસાના લોભે છે ટંટા, યુદ્ધે કાપં કાપા રે. પૈસા. ૭

પૈસાથી દૂરે જે રહેતા, તે જન સાચા ત્યાગી રે;
બુદ્ધિસાગર નિર્લોભીજન, મુનિવર છે વૈરાગી રે. પૈસા. ૮

રચયિતા:— યોગનિષ્ઠ જૈનાચાર્ય
શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજી

થોભો અને આગળ વધો

સંપાદકઃ- આ. મ. શ્રી કીર્તિસાગર

તમારે જલદી શેની જરૂર છે? તમે કહેશો કે સુધારકોની. સુધારકો. મહાશાળાની પદવીઓ જીતનારા નહિ પણ પોતાની જાતને જીતનારની એટલે માનસિક વાચિક અને કાયિકની પ્રવૃત્તિઓ ઉપર કાબુ સંયમ રાખનારાઓની કેટલી ઉમરના? શું પચીસ વર્ષના કે પચાસ વર્ષના કે નવદસ વર્ષના? ના ના એ વાત નથી; પરંતુ કોઈપણ વયના હોય તો પણ માનસિક વિગેરેની પ્રવૃત્તિઓને સંયમમાં રાખી પોતાની જાતને જીતનારા હોય. પોતાની જાત કહેતાં આત્મામાં અનાદિકાળથી નિવાસ કરીને રહેલાં મદ-માન, ક્રોધ, લોભાદિક ઉત્પાત કાબુમાં રાખનારા એવા સુધારકોની જલદી જરૂર છે. તે જ સુધારકો હૈયાની લાગણીની ઉત્પત્તિ કરનાર ચિન્તા-શોક સંતાપાદિના ડંખોને નાબુદ કરવા સમર્થ બને છે; અને હૈયાના દાહને શમાવે છે, અમારે એમ કહેવું નથી કે યુનિવર્સિટીની પદવી લો નહિ પરંતુ-તે પદવીના સ્વામિ બનવા પૂર્વક આત્માના સ્વામિ બનો. જેથી ઉપરોક્ત ડંખો લાગે નહિ. અગર લાગેલા હોય તે નષ્ટ થાય. આવા પુણ્યવંતા બીજા સ્નેહીવર્ગના તથા સગાંવહાલાં આપ્તજન મિત્રો વગેરેના પણ શોક સંતાપાદિકના ડંખો દુર કરી પોતાના કે પારકાના સાચા ઉપકારી બની સ્વ પરનું કલ્યાણ કરે છે આવા ઉપકારીઓ જ્ઞાતિ સમાજ કે રાષ્ટ્રનું હિત શું ન કરી શકે? જરૂર કરે. પદવી લઇને જેઓએ પોતાના અને પારકાના પુનઃ પુનઃ ડંખો જે લાગી રહ્યા છે; તેઓને દૂર કર્યા નથી અને કરાવ્યા નથી; તેથી પદવીની કિંમત કેટલી? તે જાણવાની અગત્યતા છે. અને પછી જગતમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ હોય તેથી શું? પોતાના આત્માની ઉન્નતિ સધાય છે? માટે જરા અહીં થોભો. વિચારો ને પછી આગળ વધો.

અમર સિદ્ધિનો સાક્ષાત્કાર

સંપાદકઃ– આ. મ. શ્રી બુદ્ધિસાગર

નિસ્પૃહતા એ જે કાર્યો કરે છે અને ગમે તેવી આફત આવતાં મુંઝવણમાં પડતા નથી તેઓ કાર્યસિદ્ધિના શિખરે આરૂઢ થાય છે

ઈંગ્લંડમાં સતત ઉદ્યોગી શાર્પે સત્પ્રવૃત્તિમાં જરામાત્ર ન મુંઝાતાં લુઈસ નામના ગુલામ અને સોમર્સેટ નામના ગુલામને ગુલામપણાથી મુક્ત કર્યા. પ્રથમ સાર્પની સામા અનેક મનુષ્યો થયા પણ તે સતત ઉદ્યોગ અને શાંતિથી જય પામ્યો. પ્રથમ કર્તવ્ય કાર્ય કરનારે જે કાર્ય કરવું હોય તેમાં મુંઝવણ પાછળથી ન પ્રગટે એવા ઉપાયો લેવા જોઈએ. પોતાની જાતને મુંઝવણ ન થાય એવા ઉપાયોથી કેળવવી જોઈએ. કર્તવ્યકાર્યો પાછળ શાંતિ પૂર્વક પ્રગતિ કરવામાં આવે તો તેનાં શુભ ફળ મળ્યા વિના રહેતાં નથી જેણે સત્કર્મ પ્રવૃત્તિઓમાં જોડાવું હોય તેણે મુંઝવાની ટેવને દેશવટો દેવો જોઈએ. સત્કાર્યપ્રવૃત્તિમાં મુંઝાયેલા મનુષ્યની બુદ્ધિપર આવરણો આવી જાય છે અને તેથી તે કર્તવ્યપ્રવૃત્તિમાં સત્યની ઝાંખી દેખી શકતો નથી. સત્યપ્રવૃત્તિમાં મુંઝાયેલો મનુષ્ય પોતાની પાછળ હજારો મનુષ્યો સાહ્ય કરવાને તત્પર થયેલા હોય છે તેને તે દેખી શકતો નથી. કર્તવ્ય સત્કાર્ય પ્રવૃત્તિમાં ન મુંઝાવાથી તાત્કાલિક જે જે ઉપાયો કરવાના હોય તે સુઝી આવે છે

ગુર્જર ભૂમિપતિ વનરાજ ચાવડો સ્વકાર્યપ્રવૃત્તિમાં ઘણી વખત વિજય ન મળ્યા છતાં મુંઝાયો નહિ તેથી તેના બુદ્ધિદ્વારા સત્ય ઉપાયો સુઝયા અને તેણે તેણે પુનઃ ગુજરાતનું રાજ્ય સંપ્રાપ્ત કર્યું. પહેલાં ભીમદેવ સોલંકીના પ્રધાન વિમલશાહ ઉપર અનેક આપત્તિઓ આવી પડી તો પણ તે મુંઝાયો નહિ. તે આબુના રાજાની પાસે ગયો અને ચંદ્રાવતીનું રાજ્ય પ્રાપ્ત કર્યું.

વસ્તુપાલ અને તેજપાલનું ચરિત્ર વાંચતાં સમજાશે કે તેમને ઘણી મુસીબતોમાંથી પસાર થવું પડ્યું હતું, મુસીબતોથી નાસીપાસ ન થવાને માટે અનુપમાએ તેમને સારી સલાહ આપી હતી

શ્રી હેમચંદ્રસૂરિએ સત્પ્રવૃત્તિમાં મોહ ન પામતાં જે જે કાર્ય કરવા ધાર્યાં હતાં તે તેમણે કર્યાં અને પ્રતિપક્ષીઓથી થતી ઉપાધિદ્વારા જે જે મુંઝવણો ઉભી થતી હતી તે તેમણે ટાળી હતી

*　　*　　*　　*　　*

કુમારપાલને સિદ્ધરાજની ગાદીપર બેસતાં અનેક મુશ્કેલીઓમાંથી પસાર થવું પડ્યું હતું.

શ્રી અભયદેવસૂરી આચારાંગાદિ નવઅંગની વૃત્તિ રચી તેમના કાર્યથી વિરોધી લોકોએ તેમની પ્રવૃત્તિમાં અનેક પ્રકારની ઉપાધિ ઉભી કરી પણ તેથી તે જરામાત્ર મુંઝાયા નહિ. તેમના શરીરે કોઢ રોગ ઉત્પન્ન થયો ત્યારે પ્રતિપક્ષીઓએ કહ્યું કે — તેમણે નવઅંગોની વૃત્તિ કરી તેથી કોઢ રોગ થયો, એમ કહેવા છતાં તે જરામાત્ર મુંઝાયા નહિ.

અમેરિકાના પ્રખ્યાત શોધક એડીસનને પ્રથમ પ્રગતિમાર્ગમાં પ્રવર્તતાં અનેક વિપત્તિઓ નડી હતી, પણ તેણે જરામાત્ર ન મુંઝાતાં પોતાની કાર્યપ્રવૃત્તિ શરૂને શરૂ રાખી તેથી તે અંતે વિજયી અને સમૃદ્ધિમાન બન્યો

વ્યાપાર કરનારા વ્યાપારીઓ, શૂરવીર ક્ષત્રિયો, વિદ્યોપાસક વિદ્યાર્થીઓ, સાધુઓ, બ્રાહ્મણો અને સેવકોને સ્વકાર્યપ્રવૃત્તિમાં અનેક વિપત્તિઓ નડે છે અને તેથી સત્કાર્યપ્રવૃત્તિનો ત્યાગ કરવાનો વિચાર પ્રકટે છે; પરંતુ જેઓ ખરેખરા કર્મયોગીઓ છે. તેઓ તો સત્પ્રવૃત્તિ કરતાં અનેક પ્રતિકૂલ સંયોગો પ્રાપ્ત થવાં છતાં મુંઝાતા નથી અને તેથી તેઓ પ્રતિકૂલ સંયોગોની સામા ઉભા રહી સ્વકાર્ય સિદ્ધ કરી શકે એવું ચોતરફ અનુકૂલ સંયોગોનું બળ મેળવવાને સમર્થ થાય છે.

સ્કૉટલાંડનો રાજા એક વખત ઇંગ્લાંડની સાથે લડતાં હારી ગયો; તે પોતાના મહેલમાં રહ્યો રહ્યો વિચાર કરી મુંઝાતો હતો; એવામાં તેણે કરોળીયાને જાળ રચતાં જોયો. કરોળીયો ઘણી વખત જાળ રચતાં ન ફાવ્યો પણ તે હિમ્મત ન હારતાં જાળ રચવા લાગ્યો. અંતે ફાવ્યો. તે કરોળીયાનું દૃષ્ટાંત મનમાં ધારણ કરીને સ્કૉટલાંડના રાજાએ મુંઝવણ દૂર કરી પાછું યુદ્ધ શરૂ કર્યું અને વિજયવંત બન્યો. એ ઉપરથી સમજવાનું કે રોજગારકૃત્યમાં, વ્યાપારકૃત્યમાં, યુદ્ધમાં, અને જનસમાજસેવા કૃત્ય, વિગેરે સત્કાર્યો કરવાની પ્રવૃત્તિમાં અનેક વિપત્તિઓ પ્રસંગે આવે એ સ્વાભાવિક છે; પરંતુ જ્ઞાનીએ વિપત્તિમાં ન મુંઝાતાં આજુબાજુના સાનુકૂલ સંયોગો મેળવી સમર્થ થવું તેજ પારમાર્થિક કર્તવ્યકાર્ય કરવાની કુંચી જાણવી. મહંમદ પયગંબર એક વખત તેના શત્રુની સાથે લડતો હતો. ત્યાં તેણે પોતાના સૈનિકોની હાર અને તેઓની નાસભાગ દેખીને તે મુંઝાયો નહિ, તેણે સ્થિર પ્રજ્ઞાથી વિચાર કર્યો અને હાથમાં [illegible] લઈ સૈનિકોને આકાશ પરથી ખુદા મદદે આવે છે માટે લડો એમ કહી ઉત્સાહિત કર્યા, તેથી સૈનિકો પાછા [illegible] જોરથી લડવા લાગ્યા અને તેમાં મહંમદ પેગંબરની ફતેહ થઈ એ ઉપરથી સમજવાનું કે સત્કાર્ય કરતાં જો ચારે તરફથી વિપત્તિઓ આવી પડતાં પણ મન મુંઝાતું નથી તો અંતે સ્વકાર્યની સિદ્ધિ કરી શકાય છે, એમ નક્કી માનવું.

ગૌતમબુદ્ધને સ્વધર્મ સ્થાપન કરવામાં અનેક વિપત્તિઓ નડી હતી, તેના ઉપર [illegible]ની સાથે વ્યભિચારનું કલંક બ્રાહ્મણોએ મૂક્યું હતું. પરંતુ તે ન મુંઝાવાથી સ્વકાર્ય કરી શક્યો.

જે મનુષ્ય દુનિયામાં સઘળું સહન કરીને પોતાની કર્તવ્ય ફરજથી સર્વ વિશ્વનું કલ્યાણ કરવા ઇચ્છે છે તે મનુષ્ય ગમે તેવી મુંઝવણોને પણ પોતાના હૃદયમાં સ્થાન આપે નહિ એજ એવી આવશ્યક નિષ્કામ સત્ય ફરજની કિંમત અવબોધવી.

સત્કાર્ય પ્રવૃત્તિ કરતાં અનેક મુશ્કેલીઓ ઉભી થાય છે પ્રથમ તો દુનીઆ રાગી હોવાથી પ્રારંભિત સત્કાર્ય કરતા કરનાર તરફ અનેક પ્રકારના અભિપ્રાયો બાંધે છે તેને સહન કરીને તેમાંથી સત્ય ગ્રહણ કરવાની શક્તિ પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ. દુનિયાના કેટલાક ભાગને અમુક પ્રવૃત્તિ ન રુચે એ બનવા યોગ્ય છે અને તેથી તેઓ તરફથી થતી નિન્દાપ્રવૃત્તિને સહન કરવાનું હૃદયબલ પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ.

એક મનુષ્યે બાલ્યાવસ્થામાં એક પ્રકારની રમત રમવાની [illegible] લેવી શરુ કરી [illegible] તેની હાંસી કરવા લાગ્યા એક માસ પર્યન્ત [illegible] સર્વે [illegible] પણ પોતાની પ્રવૃત્તિ ચાલુ રાખી [illegible] અભ્યાસ [illegible] પણ [illegible] વિચાર અને [illegible] એક [illegible] તેથી વિઘ્નસંતોષીઓની ટીકા સહન કરીને ઉત્સાહપૂર્વક સત્કાર્યપ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ.

ઉદયપુરના રાણા પ્રતાપસિંહે ઘણું પરિશ્રમ કર્યું, તેની [illegible] અકબરે [illegible] સાંસા પડવા લાગ્યા, [illegible] જંગલમાં [illegible] પ્રસંગ આવ્યો. તેના ઘણા સાથીઓ તેને છોડી ચાલ્યા ગયા. હરરોજ શત્રુઓના પાછળ પડેલી હોવાથી રાત્રિદિવસ ભટકી ભટકીને

ચાલી જવાનો સમય આવ્યો. એક વખત તેની પુત્રીના હાથમાંથી જંગલી બિલાડી રોટલો લઈ ગઈ અને તેથી પુત્રીનું કરુણા યુક્ત રૂદન શ્રવણ કર્યું રાણીએ વિપત્તિ ભરી કહાણી કહીને તેને ઘણું સમજાવ્યો, છતાં પ્રતાપ રાણાએ પોતાની ટેક ન છોડી અને પોતાની પ્રવૃત્તિમાં મુંઝાયો નહિ. તેથી અંતે ભામાશા જૈનની કરોડો રૂપિયાની મદદ મળી, તેના બળે તેણે પુનઃ સ્વરાજ્ય મેળવ્યું, અને સુખી થઈ વિશ્વમાં અમર થયો.

પરોપકારાદિ સત્કાર્ય પ્રવૃત્તિમાં જે જે સમયે મુંઝાવાનો પ્રસંગ આવે તે તે સમયે ધર્મ-માર્ગીના ચારિત્રનું સ્મરણ કરવું તથા આત્માના શુદ્ધ સ્વરૂપનું સ્મરણ કરી શાતા—અશાતાદિથી પોતાના આત્માને ભિન્ન વિચારવો.

શ્રી મહાવીર પ્રભુને ધ્યાન કરવામાં અનેક પ્રકારના ઉપસર્ગો સહન કરવા પડ્યા હતા તેમણે અનેક પ્રકારની વિપત્તિઓ વેઠી હતી અનાર્ય દેશ વજ્રભૂમિમાં ચોર વિગેરે અનેક દુષ્ટ શબ્દોથી જંગલી લોકો તેમને સતાવતા હતા, કેટલાક તેમની મશ્કરી કરતા હતા અને કેટલાક તેમને ચોર તરીકે માનતા હતા આ રીતે અનાર્યો તરફથી જે જે ઉપદ્રવો થતા તે તેમણે સહન કર્યા અને આર્ય દેશમાં પણ અનેક ઉપસર્ગોને તેમણે સહન કર્યા અને અંતે શ્રી વીર પ્રભુએ કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કર્યું.

આ ઉપરથી સમજવું કે ધાર્મિક સત્પ્રવૃત્તિ કરતાં મુંઝાતાં અને નાસીપાસ થવાના અનેક પ્રસંગો પ્રાપ્ત થાય છે, પરંતુ તેમાં ન મુંઝાતાં જે મનુષ્ય ઉત્સાહ પૂર્વક સતત કાર્ય કર્યા કરે છે તે જ એક લાભને પામે છે.

ઉગતી પેઢીને હાકલ

સંપાદકઃ— મોહનલાલ ચોકસી

શ્રા. સુમાન ભસૂત

A man is the creature of circumstance 'આંગ્લ કવિનું આ સૂત્ર રહસ્યપૂર્ણ છે. તેના સામેના સંયોગોનો વિચાર કરી વર્તનાર' વ્યક્તિ ચાહેનો પુરુષ હો, વા સ્ત્રી હો, એની ગણના સમજદાર માનવમાં થાય છે. પરિવર્તનશીલ સંસારમાં પ્રત્યેક આત્માએ પોતાની આસપાસના વર્તુળોને ધ્યાનમાં રાખી પોતાનો જીવનક્રમ નિયત કરવો જોઇએ જૈન સમાજ તરફ દષ્ટિ ફેંકીશું તો ઉપરના માપે માપતા સહજ ક્ષોભ પ્રગટે એવો ચિત્ર આંખે ચઢશે ! આમ થવામાં ભગવંત શ્રી મહાવીર દેવની વાણી સમજવામાં આપણી પોતાની ઉણપ કારણભૂત છે. તેઓશ્રીએ માનવ ભવને સફળ બનાવવા માટે બે પ્રકારના ધર્મ બનાવ્યા.

(૧) આચરણમાં કપરો, છતાં ફળ પ્રાપ્તિમાં સાનુકૂળ એવો સાધુધર્મ.

(૨) આચરણમાં સરળ, છતાં લાંબા ગાળે લાભદાયી એવો એ ગૃહસ્થધર્મ.

એ તો સહજ સમજાય તેવી વાત છે કે ઉભયના માર્ગમાં જેમ વિસમતા રહેલી છે તેમ એને લગતી કાર્યવાહીમાં પણ ભિન્નતા સંભવેજ, અહિંસા આદિ ગુણો જીવનમાં ઉતારવા રૂપ કાર્યવાહી ઉભયમાંને, લાભદાયી હોવા છતાં, એના પાલનમાં તફાવત નાનો સુનો નથી. કહેવામાં આવ્યું છે કે સાધુને વીશવસાની દયા હોય ત્યારે શ્રાવકને માત્ર સવા વશા જેટલી જ! અર્થાત્ સાધુજીવનમાં જે રીતે અહિંસા ધર્મનું પાલન કરવાનું છે એના પ્રમાણમાં શ્રાવકની કરણીમાં દયાનું આચરણ સાવ ઓછું છે. ત્યાગીજીવનમાં દયાનું મૂલ્ય વીશઆની લેખીએ તો શ્રાવકની દયા એક

આના જેટલીજ મણાય પહેલી દષ્ટિયે આ વાત વિલક્ષણ જણાય છતાં જે રીતે એની સમજ આપી. એને બરાબર વિચારીએ તો એમા રહેલી ખૂબીના નિતરાં દર્શન થાય છે

સંસાર જન્ય સર્વ પ્રકારની કાર્યવાહીથી હાથ ધોઈ નાખનાર છકાય જીવોને અભય આપવાની પ્રતિજ્ઞા લેનાર, અને કેવળ આત્મશ્રેય જ જેનું ધ્યેય છે એવો મુમુક્ષુ આત્મા ડગલે પગલે કર્મબંધનથી પોતાનો છૂટકારો કરી રહ્યો હોય છે; પણ સંસારસ્થ જીવને માટે આરંભ–સમારંભ ક્રિયા આધિ, વ્યાધિ ઉપાધિના દોરો ખુલ્લા હોવાથી એની દૈનિક કરણીનાં કર્મોનો ઘસારો ચાલુ જ હોય છે. એનું જીવન કાજળની કોટડીમાં વસવાટ જેવું ગણાય ચોતરફ કાજળ હોય તો ડાઘ લાગે જ એમ આ જીવનમાં દોષ હોય જ છતાં, આત્મજાગૃતિમાં ઉંડો ઉતર્યો હોય, ને નિમ્ન વચન સદૈવ અંતરમાં રમતુ હોય તો જરૂર કર્મ બંધનમાં તરમતા રહે.

સમકિત વંતી જીવડો, કરે કુટુંબ પ્રતિપાળ;
અંતરથી ન્યારો રહે જ્યું ધાવ ખીલાવત બાળ

આજે આપણી ઉગતી પેઢીમાં નથી તો સાહસના દર્શન થતાં કે નથી તો દયાનો સાચો ભાવ સમજાયો હોય એમ દેખાતુ! એમના શબ્દોમાં જેમ જુસ્સો નથી તરી આવતો તેમ એમની કરણીમાં ડગલે પગલે કાયરતાના દર્શન થાય છે. વીરના અનુયાયી 'વીર' જ હોય એ શ્રદ્ધાજ પાંગળી બની ગઈ છે! પોતાનું ભાવિજીવન કેવી રીતે પ્રગતિના પંથે લઈ જવું એ માટે કોઈ કાર્યક્રમ નથી હોતો

ધાર્મિક દષ્ટિયે જોઈશું તો નવ તત્વ કે કર્મગ્રન્થ સુધીના અભ્યાસે પહોંચનાર આંગળીના ટેરવે ગણાય તેટલા! મોટો ભાગ માંડ પંચ પ્રતિક્રમણ સુધી નોજ! એમાં અર્થ વિચારણાનું પ્રમાણ કેટલું! જ્યાં આ સ્થિતિ હોય ત્યાં ભલેને ધર્મ કરણીમાં સંખ્યાની વિપુલતા હોય, પણ એના સાચા મુલ્યાંકનનો સંભવ કેટલો? મતાનુગતિકતા વધુ હોય એમાં નવાઈ શી? પ્રથમ જ્ઞાનને પછી ક્રિયા જેવા ટંકશાળી વચન માટે શું સમજવુ? તાત્પર્ય એટલું જ કે આપણે આજના વિજ્ઞાન યુગમાં ઉપરછલ્લા અભ્યાસથી આગળ વધી, દરેક વિષયમાં બારિકાઈથી વિચારવાની ટેવ પાડવી જોઈએ વળી સંસારી જીવનમાં દરેક પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ આંખો સામે આવવાની; એટલે એ પ્રત્યે કેવળ ઉદાસીનતા દાખવે ન જ ચાલી શકે. ઉપરના દુહામાં કહેવાયું છે તેમ અંતરમાં મુખ્ય ધ્યેયને રમતુ રાખી, આસપાસના બનાવોમાં લાભાલાભનો વિચાર કરી આપણી જાતને એમાં બંધબેસતી કરવી જોઈએ. આપણા પૂર્વજોએ આ દીર્ઘદર્શિતા દાખવી હતીજ. એ કારણે ભારતના ચારે ખુણે આપણો સાંસ્કૃતિક વારસો જોવા મળે છે એમાં ધર્મકારણ સાથે રાજકારણ અને ઇતર સમાજ સાથે સહકાર પણ દષ્ટિગોચર થાય છે. જગડુશાના જગપ્રસિદ્ધ દુષ્કાળ વેળા પોતાની પાસેના ધાન્ય ભંડાર ઉઘાડા મુક્યા અને એનો લાભ માત્ર કેવળ સ્વધર્મી બંધુને જ નથી આપ્યો પણ સારાયે દેશને, રાજાઓને તેમજ આમ પ્રજાને આપ્યો. આ કાર્યમાં આત્માની વિશાળ દષ્ટિના દર્શન થાય છે અને સાથોસાથ શાસન પ્રભાવના જોવા મળે છે. એવીજ રીતે 'શાહ'ના એવા જૈન સમાજ ઉપર એકવાર દુષ્કાળટાણે ચાંપાનેરના મુસલમાન બાદશાહ તરફથી 'જગ મ્હાણું' કહેણ આવ્યું ત્યારે જેના બાપદાદાઓમાં સાવ સાદાઈ, અને આંખની નજરે કેવળ ગામડીઆપણું જણાય એવા એક ગૃહસ્થે પોતાની સારી દોલત ધરી દીધી હતી. આજની પેઢી એ નામ ન જાણતી હોય તો નોંધી રાખે કે એ હડાલા ગામના વતની ખીમો દેદરાણી હતો. એની પ્રમાણિકતાની એવી સુંદર છાપ હતી કે આસપાસના ગામોમાં એક ધર્મિષ્ઠ વેપારી તરીકે નામના હતી. વ્યવસાય પણ આજની માફક કોઈ જાતના સટ્ટાનો નહીં પણ કેવળ અનાજ અને ઘી તેલ જેવા રોજના જરૂરી પદાર્થોનો હતો. લક્ષ્મી કમાઈ જાણી અને મહાજનની ટેક જાળવવા ખરચી

પણ જાગી. આવીજ દીર્ઘદર્શિના ચિતોડના મહામંત્રી ભામાશાએ દાખવેલી ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ છે મહારાણા પ્રતાપ દિલ્હી પતિ અકબર શાહ સામે સંગ્રામ ખેલી, હાર ખાઈ હાર ખમી સૈન્ય તેમજ ધનથી સાફ થઈ ગયેલા અને મેવાડ ત્યજી દેવાના નિશ્ચય ઉપર આવ્યા; ત્યારે આ મંત્રીશ્વરે પોતાની બધીયે મિલ્કત તેમના ચરણોમાં ધરી દીધી. એ વેળા મહારાણાને પોતાનાજ વફાદાર પ્રધાન પાસેથી એ મદદ કરવામાં ક્ષોભ થયો. નિમક સેવા કરનાર સેવકો માલિકની ચીજ આ રીતે પોતે સ્વીકારે તે વ્યાજબી ન જણાયું એમાં આપેલ પાછુ લેવા જેવું લાગ્યું! ત્યાંતો નમ્ર પણે ઉચ્ચારાયેલા, છતાં અંતરના ઊંડાણમાંથી નિકળેલા નિમ્ન વચનો કર્ણપટ પર અથડાયા. એ આ હતા "મહારાજ! જો આ ધન સંચય આજના સમય-જ્યારે દેશ ઉપર સંકટનાં વાદળાં ઝઝુમતા હોય એવી વિષમ પળે, કામમાં ન આવે તો એનો ઉપયોગ પણ શો છે? દેશની સંસ્કૃતિનો નાશ થશે તો શ્રી કેવી રીતે ટકવાની છે? અને આપ સરખા આપ સાહેબના પરાક્રમ વિના આ મેવાડ ભૂમિનું રક્ષણ કેવી રીતે થશે? આપની પૂર્વજોએ અને આપે આપેલ એ દ્રવ્ય સ્વીકારો અને નિરાશાને ખંખેરી નાખો" ઇતિહાસમાં નોંધાયેલ છે કે આ ધન વડે મહારાણાએ પુનઃ મોટું લશ્કર એકત્ર કર્યું અને જીત જોનારાં મોગલોને નસાડી ભગાડી, એક પછી એક કિલ્લા હસ્તગત કર્યાં ભલે આજે રજવાડા અસ્ત થયા છતાં જે લોકશાહી ઉગ જારી રહી છે એમાં આપણી ઉગતી પેઢીએ બરાબર ભાગ ભજવવો જોઈએ પોતે જે સ્થાનમાં મુકાયો હોય એનો બરાબર અભ્યાસ કરી, શક્તિ અનુસાર ભાગ ભજવવા બહાર આવવું જોઈએ. ક્યાં તો વ્યાપાર દ્વારા અથવા તો નોકરી દ્વારા આજીવિકા રળનારે એમ ન સમજવું કે હું શું કરી શકું? વળી એમ પણ, ન માનવું કે 'સંસાર અસાર છે, એટલે એમાં કરવા જેવું છે પણ શું? અગર તો આપણો દયા ધર્મ રહ્યો એટલે કંઈ કરવા જઈએ તો પાપ લાગે' આવા ઉદ્ગારો પાછળ માત્ર નબળાપણું જ રહેલું છે. એ ઉચ્ચારનારે '**कम्मे शूरा धम्मे शूरा**' જેવા ટંકશાળી સૂત્રનો અર્થ સમજ્યો નથી એમ સ્પષ્ટ લાગે છે! આવી ઉપર છલ્લી ને સૂખી ભાવનાથી નથી તો આત્મ કલ્યાણ સધાવાનું કે નથી તો શ્રાવક જીવનની સાર્થકતા થવાની. આજે તો પરાક્રમ દાખવી નિર્માલ્યતાને ખંખેરો, પોતાની શક્તિને ગોપવ્યા વિના દરેક ક્ષેત્રમાં આગળ વધવાનું છે. ચાહે તો તે સામાજિક હોય કિંવા રાજકીય હોય એ વિના ધર્મ સંસ્કૃતિનું રક્ષણ સંભવતું જ નથી. માટે યુવાન જાગૃત થા

-: આ માસનું સુવાક્ય :-

કોઈને પણ પાપી માનવાનો આપણને અધિકાર નથી કેમ કે, આપણે સહુ દોષથી ભરેલા છીએ. જેને આપણે આપણાથી વધારે પાપી માનીએ છીએ, એ ખરેખર એવો છે એવું માનવાને આપણી પાસે કારણ નથી, સાધન નથી. એક પૈસો ચોરનાર એક વ્યભિચારી કરતાં અધિક પાપી હોઈ શકે છે. સંભવ છે કે પૈસો ચોરનારે જાણી જોઈને ચોરી કરી હોય અને વ્યભિચારીએ પોતાને રોકવા બહુ પ્રયત્ન કર્યો તો પણ એ પોતાને નહીં રોકી શક્યો હોય. એના શુભ પ્રયાસનું જ્ઞાન થઈ શકે છે? મનુષ્યના હૃદયને તો ફક્ત ભગવાન જાણે છે એટલા માટે કોઈના પાપની તુલના ન કરીએ પરંતુ ક્ષમાવૃત્તિ ધરાવતા રહીએ એ અહિંસા ધર્મનું એક લક્ષણ છે

— ગાંધીજી.

પદ્મ પરાગ

લેખકઃ— શ્રી રાજેશ

ઘડપણ

સ્મૃતિ મસ્તજુવાની હસી રહી હતી એ વૃદ્ધત્વને બાળપણાની બાલરમતો એ ઘડપણની ટેકડી મચાવી રહી હતી... વાંકી કેડ...હાથમાં લાકડી... ડગમગ થતો દેહ જોઇ જાણે નાના બાળકો બોલી ઉઠતાં કે હનુમાન ગઢીનું બનવર નારીને માનવ લોકમાં અવતરી પડ્યું છે... ઘડપણ એટલે જ દરિદ્રતાનુ અંતિમ પરિણામ... માનવ જીવનનું અંતિમ સોપાન... સોહામણી જીવન સંધ્યાનું છેલ્લું દ્રશ્ય... જેને વીતી હોય તે જ જાણે તેની દશા.

આજનો બાલક કાલે યુવાન થાય છે. આજનો લલનાની પાછળ લટ્ટુ બનેલો યુવાન કાલે વૃદ્ધ થાય છે. અને એ વૃદ્ધના માટે છેલ્લું સ્ટેશન......... તમે જાણો જ છો ને ?

ક્યારે ધનની પાછળ... ક્યારે લલના પાછળ કુટુંબપરિવાર પાછળ જીવન બરબાદ કર્યું આજે એ વૃદ્ધપણું હૃદયમાં ભારોભાર ખટકી રહ્યું છે... જુવાનીની વીતેલ પળો સ્મૃતિ પટમાં આવતાંજ વૃદ્ધ કંપી ઉઠે છે... એની ક્ષણ ક્ષણ યાદ કરતાં જ પોતાના વૃદ્ધત્વ ઉપર પોક મૂકે છે.

પણ... વીતેલ પળો પાછી મેળવવા માટે છે કોઇ યાંત્રિક સાધન. શિથીલ બનેલ ઇંદ્રિયો ને પ્રબલ બનાવનાર છે કોઇ જાદુગર... જીવનનું નવ ઘડતર કરનાર છે કોઇ ફીરસ્તો...

ગાલોની લાલી આજે નષ્ટ થઇ છે... દાંતોની વાડ અરે કહો કે દાડમની કળી જેવા દાંતો આજે અળગા થયા છે ઉંડી બખોલમાં પેસી લુલી લટકા મારી રહી છે. આંખો ઉંડા કુવા જેવી બની ગઇ છે. કાન બ્હેર મારી ગયા છે...

કાલનો બાદશાહ... હા, હા... ઘરનો રાજા... આજે એનું ઘરમાં કંઇ માન જ નહી. જેને ઘરના લોકો ખમ્મા ખમ્મા કરતા હતા. પડ્યો બોલ ઝીલતા હતા. તેનું આજે કોઇ સાંભળનાર જ નહિ. [illegible] કોઇ સાહસ કરી [illegible] કહેશે બડબડાટ કરે છે.

તમને ખબર છે કે દુનીયા સ્વાર્થી છે સ્વાર્થ જ્યાં સુધી હતો ત્યાં સુધી સ્નેહ... સ્નેહપૂર્ણ વર્તન સ્નેહની [illegible] [illegible]... પણ એ બધું હવે અસ્ત થઇ ગયું

હું પણ જોઉં છું આપ પણ જુઓ છો દુનીયા પણ જોઇ રહી છે પ્રભાતના [illegible] ઉષા જેવી રંગબેરંગી ભાતી હોય છે... [illegible] દર્શનીય કોમલ કમલો [illegible] થઇ [illegible] છે. એક એક પાંખડીમાં નવ ચૈતન્ય પુરાય છે પક્ષીઓ કીલકીલાટ કરે છે પ્રસન્ન [illegible] મધુર [illegible] પ્રતીક [illegible] હૃદયને આકર્ષે છે... બ્રાહ્મણોના વેદપાઠોના મંગલ ધ્વનિ ગગનમાં ગુંજે છે. મંદિરનો ઘંટનાદ આનંદનો સાક્ષી બને છે

પણ ક્ષણ બે ક્ષણ કલાક બે કલાક બાર કલાક વીતે છે. સૂર્ય પશ્ચિમ તરફ ઢળે છે... ખુશનુમા ચ્હેરા ફીક્કા પડે છે. અભાગણી દિશાઓ અગ્નિ ચિતા બનાવે છે. દિશા સ્તબ્ધ બને છે. પક્ષીઓનું રૂદન એમાં સહાયક બને છે...

આખા દિવસના પ્રકાશ દાનનું... મહાદાનનું... જીવનદાનનું...એણે શું ફળ મેળવ્યું ? તે તેજ નહિ. તાપ નહિ શ્રી નહિ હ્રીં નહિ... આખરી દશ્ય અંધકારમાં જ પલટાઇ જાય છે. માનવજીવન માટે પણ આવું જ બને છે

ભાવે ઘડપણમાં મીઠાં ભોજનો,
પરાવસ્થામાં ન પમાય

અપમાનના ઘુંટડા ઓકતાં ઓકતાં એનું વૃદ્ધ હૃદય કંપી ઉઠે છે, શરીર ધરડું થયું. મન તો એની પેલી...હા. એજ નવજુવાનીમાં અનુભવેલી મુરાદોને પૂરી પાડવા તલપાપડ બની રહ્યું છે... તે પૂરી ન પડવાથી અસંતોષની આગ ભભુકે છે. વૃદ્ધના શરીરને વધુ બાળી નાંખે છે. એની કંચન કાયા...અરે ભુલ્યો. કાચની કાયા. બસ એકજ ટકોરાની જરૂર... ૐ સ્વાહા... પંચભૂતમાં જ મળી જાય

માનવ ! વિચારજે. જરા જીવનભણી દષ્ટિપાત કરજે.

"જબ તુમ આયે જગતમાં, જગત હસત તુમ રોત
અબ કરણી એસી કરો તુમ હસત જગ રોત...

ગુલાબી લાલિમા લઇને જન્મેલા લાડિલા કુમારને જોતાં જ જગત આનંદ મય બને છે. એજ જ્યારે વૃદ્ધ બને છે ત્યારે... બેટાઓની બટાલીયન બેટીઓની પલટન એને જ હડધૂત કરી નાંખે છે આટલી ઘોર યાતના પછી માનવે મેળવ્યું શું !

અંધકાર... બસ... અંધકાર... ચારોતરફ અંધકારજ. બાંધી મુઠી આવેલો ખાલી હાથે જાય છે. ભલે કદાચ ઘરનાં માણસોને એ ટકટકાટ ઓછો થતો હોય તેમ લાગતુ હશે ? અને નવી આવેલી વહુવારૂઓને પોતાના ભભકામાં આડે આવતો એક કાતિલ કાંટા ઓછો થયો ભાસતો હશે !

બહારથી દુનીયાના ડરે - ઓ...ઓ...ઓ... કરી ખોટા ઢંગે રોતા દીકરાઓ નહિ નહિ દિકરીઓ હવે પોતાને સુખી થયા માનતા હશે

બંધુઓ ! " ચાર ઘડીની ચાંદની પાછળ અંધારી રાત છે. આજે તમે જુવાન છો વાસનના પૂજારી છો સ્વાર્થી સ્નેહના સગા છો દિવસો વિતશે વર્ષો જશે સીનેચિત્રોના શોની જેમ અવસ્થાનો પડદો તમને આવરી લેશે તમારી પણ તેજ અવસ્થા. તમે પણ તેજ રીતે ધસેડાશો.

માટે આજથી જ ચેતી જાઓ જાગૃત થાઓ. "ભુલ્યા ત્યાંથી ફરી ગણો " એ ન્યાયે અદલ ઇન્સાફ આપો.

મહાનુભાવ ! વૃદ્ધની મજાક કરતા હશો. તેને નિરર્થક માનતા હશો વૃદ્ધ ઉપર અત્યાચાર ગુજારનાર ઉપર જ વૃદ્ધ રહેમ નજર રાખે છે એ તમને ક્યાં ખબર છે.

યુવાનીમાં ઉડાવાતા પૈસા ઘરડાની ગાઢી કમાઇનો જ પ્રતાપ છે. તમે શેઠ બની બેઠેલા હશો. પણ વિચાર કરજો...આખરે એ વૃદ્ધની પરોપકારિતાનો જ એ પરચો છે. છતાં ય નિર્લજ્જ બની વૃદ્ધત્વ આવતાં પહેલાંજ આપણે ચેતવું આવશ્યક છે

બધું જ ગુમાવ્યું.

યોગીરાજ આ દુનીયામાં ઇશ્વર છે. નહિ પછી ઇશ્વર ધ્યાન કરી ફોગટ સમય શા માટે બરબાદ કરો છો ? એક નાસ્તિકે યોગીને પ્રશ્ન પૂછ્યો.

પણ ઇશ્વર ધ્યાનથી કંઇ બગડવાનું છે ખરૂં ? યોગીએ શાંત સ્વભાવે સામેથી જવાબ આપ્યો

ઇશ્વર જ નથી તો પછી ઇશ્વર ધ્યાન પાછળ આ તમારી બાર વર્ષની તપસ્યા નકામી જ છે ને ! હા ભાઇ ! કદાચ ઇશ્વર નહિ જ હોય તો તેના પાછળનાં મારાં તો ફક્ત બાર વર્ષ જ નકામાં થયાં. પણ ઇશ્વર હશે તો તેના ધ્યાન વિનાની તમારી તો બધી જ જીંદગી નકામી જશે એની તમને ક્યાં ખબર છે ? યોગીએ કટાક્ષ કર્યું.

નાસ્તિક બીચારો માથું ખંજવાળતો રવાના થઇ ગયો

વાસનાની દુર્ગંધ

વિષ્ટાનો કીડો વિષ્ટામાંજ આનંદ માને છે. એને પુષ્પની સૌરભ નથી ગમતી. કદાચ તેને પુષ્પમાં મૂકવામાં આવે તો તે મુંઝાઇ મરે છે.

શેઠ રામદાસ જ્યારે પોતાના બંગલામાં આવવાનું આમંત્રણ સંન્યાસીને આપતા ત્યારે તેમનો એક જ જવાબ મળતો ભાઈ! ત્યાં મને બહુ જ દુર્ગંધ આવે છે એટલે તારા બંગલામાં હું નહિ આવી શકું પુષ્પની સૌરભથી મહેકતા પોતાના બંગલામાં દુર્ગંધ ક્યાં હશે? એ ન સમજાણું; શેઠ અને સંન્યાસી એક વખત ચમારના ઘર પાસેથી નીકળ્યા સડતા કલેવરોમાંથી દુર્ગંધી ઉઠી રહીતી શેઠે કહ્યું સંન્યાસીજી! આપ દુર્ગંધી નહિ સહી શકો માટે આપણે બીજા રસ્તે જઇએ

પણ ભાઈ! પેલા ચમાર લોકોને એની દુર્ગંધી નહીં લાગતી હોય!
એ તો એમનો ધંધો છે એમનું નાક ટેવાઇ ગયું છે. એમને દુર્ગંધ શાની હોય!

ત્યારે વાસનાની દુર્ગંધથી ભરેલા તારા બંગલામાં તને જરા પણ દુર્ગંધ નહીં લાગતી હોય પુષ્પોની સૌરભથી તું આનંદી બની ઉઠે છે પણ .. મને તો તારે ત્યાં આવતાં બદબો ખૂબજ આવે છે તું ટેવાઈ ગયો છે એટલે તને કશુંજ નહિ લાગતું હોય

શેઠ બીચારા શું બોલે? તે વસ્તુ સ્થિતિ સમજી ગયા

મનના કારણ

લેખક:— જ્યોતિપ્રભુ

સરખે સરખા. એક શેરીના સાત ભાઇબંધો હતા. એક પ્રાણ ને સાત દેહ જેવા હતા. સાથે હરે, ફરે ને આનંદ કરે. ગામમાં સારે માઠે પ્રસંગે જઇને ઊભા રહે. કોઇના દુઃખમાં ને કોઇના અવસરમાં એ હાજર જ હોય, સ્મશાનમાં કે રાજદેવડીએ એ સહુના એવી. બધા લોકો સાત તારાની જોડલી જેવા આ સપ્તર્ષિ મિત્રોની વાહ વાહ કરે. સાતેની ખૂબી એ કે કોઇ પણ કામ કરતાં પહેલાં બધા એકઠા થાય, વિચારોની આપ લે કરે, ને છેવટે એકમત થઇ કામ કરે, મત ભલે જુદા જુદા હોય, મન સહુનાં એક.

જ્યાં દુનિયા છે ત્યાં દ્વેષ છે. સંસાર તો ઇર્ષ્યા ને અદેખાઇથી ભરેલો છે. ગામનો મુખીપટેલ જ આ સાત ભાઇબંધો ઉપર ભારે ખાર રાખે. આ સાતે જણા એના અન્યાય અધર્મમાં આડા આવે. એનું ધાર્યું કંઇ થવા ન દે. એટલે સાતે જણા આંખમાંના કણાની જેમ ખટકે.

મુખીએ વિચાર કર્યો કે આ સાતે જણા જો ઠેકાણે પડે તો મને નિરાંતની નિંદ હાંસલ થાય. આ સાતે જણા છાતી પર ફરતા સાપ જેવા છે. એ હશે ત્યાં સુધી નિરાંત કેવી!

એક દિવસ રાતે સાતે ભાઇબંધ સાથે સૂતા હતા. મુખીએ બારે લાગ જોયો. તેલથી તરબોળ કાકડો સળગાવી ઘરમાં નાખ્યો.

ઘર ઘાસપૂળાથી ભરેલું હતું. દારૂખાનાની જેમ એકાએક ભડકો ઊઠ્યો. આગ પેદા થઇ ને જોતજોતામાં બધે ફેલાઇ ગઇ

ગામમાં હાહાકાર પડ્યો. લોકો હાથમાં જે આવ્યું તે લઈને દોડી આવ્યા. સુખિયો મુખી પણ ભારે દયાળુ બનીને આવ્યો. પણ આગ તો કહે મારું કામ. અમે તેટલું પાણી નાખો ને! આવી આગમાં તો પાણી તેલની ગરજ સારે! મુખી મોઢેથી તો હોહા હોહા કરે, પણ મનમાં રાજી થયો: આજ એક સાથે બધા કાશ ગયા!

પણ કહ્યું છે ને કે ભગવાન રાખે એને કોણ મારી શકે? રક્ષા કરનારો હોય તો બાપડા સિપાઈ કે હથિયારનો શો ભાર કે વાળ પણ વાંકો કરે. આગની ગરમી લાગવાથી એક ભાઈબંધ જાગી ગયો. એણે આંખ ઉઘાડીને જોયું તો ચારે કોર આગના ભયંકર ભડકા! જાણે મા કાળકા જીભ લબકાવીને ભરખી લેવા બેઠી!

જાગેલા ભાઈબંધે બધાને જગાડ્યા. એણે કહ્યું: "ભાઈઓ, કોઈ વહાલેસરીએ આપણી જીવતી ચેહ ખડકી છે. જલદી ચેતો, નહિ તો શકરિયાંની જેમ બધા જીવતા ભુંજાઈ જઈશું."

સહુ બારણા તરફ ધસ્યા. પણ નાસી છૂટવાના તમામ રસ્તા બંધ હતા. બારણે કોઈએ બહારથી સાંકળ ચઢાવી દીધી હતી.

એક ડાહ્યાએ કહ્યું: "આ દિવાલ ઠેકવા સિવાય બહાર નીકળવાનો કોઈ મારગ નથી. દિવાલ પણ છે ઘણી ઊંચી."

સાતે જણ કામે લાગ્યા. તરત રસ્તો શોધી કાઢ્યો. સહુથી વધુ ભારે ને જાડો ભાઈબંધ ભીંતે અઢેલીને ઊભો. એના ઉપર એનાથી ઓછો જાડો ને ઓછો ભારે બીજો ઊભો. એમ છ જણા ઉપરાઉપર ચડી જઈને ઊભા. સાતમો દૂબળો પાતળો દિવાલ કૂદીને બહાર પડ્યો.

દોડીને એ બારણાની સાંકળ ઉઘાડવા ગયો, તો ત્યાં પણ આગ લાગી ચૂકી હતી. ઝટ જઈને નિસરણી લઈ આવ્યો. નિસરણીઓ તો ઘણી હતી પણ મુખી ત્યાં ઊભો ઊભો સહુને ડરાવતો હતો કે જો અંદર ગયા તો મરી જશો. ઘર તૂટી પડ્યું સમજો!

બીજી તરફ નિસરણીઓ મંડાઈ ગઈ. છએ જણા હેમખેમ બહાર નીકળી આવ્યા.

આખું ઘર તો તરત ભોંયભેગું થયું. પણ પેલા છએ ભેરુઓના અંતરમાં જાગી બળતરા બુઝાવવા એક દહાડો સાંજે ભાઈબંધ ભેગા મળ્યા. પાપ કદી છૂપ્યું છૂપતું છે? સહુને ખબર પડી ગઈ હતી કે આ બધાં કારસ્તાન દુષ્ટ મુખીનાં હતાં. એનો ઘાટ ઘડી નાખવો જોઈએ.

એક મિત્રે કહ્યું: 'એને એવી સજા કરવી જોઈએ કે જે જુએ એ ડરથી આંખો મીંચી દે ને જે સાંભળે એ કાન બંધ કરી દે. સહુ થરથરી જાય. મારો વિચાર તો એના રાઈ રાઈ જેવડા કટકા કરી ભર બજારે નાખવાનો છે એ વિના મારા હૈયાને ચેન નહિ પડે. પછી જે થશે તે જોઈ લેવાશે."

બીજા ભાઈબંધે કહ્યું: "ભાઈ, તારો વિચાર બરાબર નથી. એને જીવથી મારી નાખો એટલે એને કાંઈ જોવાનું કે સહેવાનું થોડું રહે છે? એ છૂટ્યો ને આપણે બંધાણા. કોર્ટનાં લફરાં વળગે. એના કરતાં રાતવરત સીમમાં કે શેઢે મળે એટલે લાકડી લઈને તૂટી પડીએ. મારીને હાથ-પગ તોડી નાખીએ. ભલેને બેઠો, જિંદગી આખી ઘસડાયા કર્યા કરે"

ત્રીજો ભાઈબંધ જરા વધુ ડાહ્યો હતો. એણે કહ્યું, "એમ નહિ એણે જેવું આપણું કર્યું તેવું તેનું કરીએ. એનાં ખેતર-પાદર ઉજ્જડ કરી નાખીએ, કૂવા પૂરી નાખીએ, ઘાસની ગંજીઓમાં આગ ચાંપીએ, ને છેવટે ઘરબાર ફૂંકી દઈએ. તને જોજે, વગર માર્યે એનું મોત થશે અને તે પણ જીવતું મોત!"

ચોથો દોરતદાર બોલ્યો:- "તમારી ત્રણેની વાત મને વાજબી લાગતી નથી જે કરવું તે કાયદેસર કરવું. એમાં પછી કોઇ જાતનો ઉચાટ નહિ. આપણે એને કોરટમાં ઘસડી જઇએ. રાજા પાસે ફરિયાદ કરીએ. ચાર સારા સાક્ષી શોધી લાવીએ. સારો વકીલ રોકીએ. બેરાત ભારે સજા કરાવીએ. કાં ફાંસી કાં દેશનિકાલ!"

પાંચમો ભાઇબંધ બોલ્યો :- "ભાઇઓ! મને તો કોર્ટકચેરીનાં લફરાં ગમતાં નથી. એમાં તો સજા થાય પણ ખરી ને ન પણ થાય. વળી સાક્ષીઓનું શું ઠેકાણું? કોઇની શરમ પહોંચી તો સત્ય સત્યને ઠેકાણે રહે, ને વકીલ તો પૈસા ખાનારા. એ આપણો કેસ પાર આવવા ન દે વળી કોરટનો તો એવો નિયમ છે કે સો ગુનેગાર છૂટી જાય એનો વાંધો નહિ. એક બિનગુનેગાર માર્યો જવો ન જોઇએ. જરાક શક પડ્યો કે ગુનેગારને શકનો લાભ મળી જાય વળી પછી એ વીશે ફલાણાંનાં ઝેરવેર થાય એના કરતાં ગામના સારા પાંચ માણસને એકઠા કરીએ, આપણી બધી વાત કરીએ. એને ઉઘાડો પાડીએ. પંચ એને પણ બોલાવે. સવાલ-જવાબ કરે. પછી ઠપકો આપે જો શરમનો છાંટો હશે તો નીચું મોં ઘાલશે. બજાર વચ્ચે નીકળતાં મોં ભારે પડશે."

છઠ્ઠો ભાઇબંધ કહે "ભાઇ, મને તમારા કોઇનો રસ્તો ગમતો નથી. માનવીનો માર્યો માનવી કાંઇ મરતો હશે? એ તો ભગવાનનો માર્યો મરે. માણસ ભલે નિમિત્ત કારણ બને. હજાર હાથવાળો બચાવનાર હોય તો આ બે હાથવાળો શું મારવાનો હતો! આપણે ભુંડા સાથે ભુંડા ન થઇએ, ને ભુંડાને આપમેળે ભુંડે લગાડીએ. તો જ આપણી માણસાઇ શોભે. આપણે એને બોલાવીને માફ કરી દઇએ એના કરમ માટે એના દિલમાં પસ્તાવો પેદા થવા દઇએ, એક દહાડો જોજે, એ મસ્તાન સાંઢ, વગર નાથે ગરીબ ગાય થઇ જશે. એનું પાપ એને ડંખશે એ સારો માણસ બનશે. તમે એને મારશો કૂટશો કે જેલમાં નાખશો, એથી તો એ સુધારવાને બદલે નઠોર બની જશે પાપની ફાવટ આવી જશે."

સાતમો ભાઇબંધ જે સહુથી વડીલ, શાણો ને બે અક્ષર ભણેલો હતો, તેણે કહ્યું: "ભાઇઓ, તમે સહુએ પોતપોતાની સમજ કહી. વાત એક છે. રસ્તા હજાર છે. આપણે બદલો લેવો છે. સજા કરવી છે; પછી એ ગમે તે રસ્તે થાય.

મારે તો તમને એક દૃષ્ટાંત કહી સંભળાવવું છે. એ સાંભળો ને પછી જે કરવું હોય તે કરો.

"પૂર્વ દેશમાંથી ત્રણ મુસાફરો મુસાફરીએ નીકળ્યા, એમનાં નામ કૃષ્ણરાજ, નીલરાજ ને કાપોતરાજ. પશ્ચિમ દેશમાંથી ત્રણ યાત્રાળુ યાત્રાએ નીકળ્યા એમનાં નામ તેજસિંહ, પદ્માસિંહ, શુકલસિંહ,

"છએ જણા એક સ્થળે ભેગા થયા, ને ઉત્તરાપથ તરફ ચાલ્યા ચાલતા ચાલતા ઉત્તરાપથનાં ભયંકર જંગલોમાં ભૂલા પડ્યા દિવસ-રાત ભટક્યા કરે, પણ મારગ ન જડે.

"બધા ખૂબ ભૂખ્યા થયા. ભૂખ તે કેવી! પેટમાં જાણે આગ લાગી. એવામાં જાંબુનું ઝાડ નજરે પડ્યું. સુંદર ફળોથી એ લચી પડ્યું હતું.

મુસાફર કૃષ્ણરાજ હાથમાં રહેલો ધારદાર કુહાડો ઊંચો કરીને દોડ્યો, ને બોલ્યો: "અરે આ ઝાડને આખું ને આખું ભોંય પર પાડી દઇએ. પછી નિરાંતે જાંબુની મોજ ઉડાવીએ."

બીજો મુસાફર જેનું નામ નીલરાજ હતું એણે કહ્યું: આવા સારા ઝાડનો નાશ કરવો સારો નહિ એની મોટી મોટી ડાળો કાપી નાખીએ, તો ય આપણું કામ સરી જશે."

ત્રીજો કાપોતરાજ વળી વચ્ચે પડ્યો ને બોલ્યો " મને તો આવી ફાલેલી ફુલેલી ડાળીઓ કાપવી પણ ઠીક લાગતી નથી. નાની નાની ડાળીઓ તોડીએ તોડીએ તોય જાંબુ મળી જાય તેમ છે ! ઝાડનું કામ સાવ ખરી જતું હોય તો શો વાંધો ?"

પણ પેલા પશ્ચિમ દેશના યાત્રાળુઓને આ વાત પણ ન રુચી તેઓમાંના તેજસિંહે કહ્યું:

" આપણું કામ સરે ને સામાને ખાસ નુકશાન ન થાય, તે જેવું જોઈએ. જાંબુના ગુચ્છાઓ ચૂંટી લઈએ. ઝાડ પર ચડવાની મહેનત પડશે પણ એ રીત જ સારી પડશે.'

તેજસિંહની વાત બરાબર હતી, છતાંય પદ્મસિંહે કહ્યું: " ગુચ્છા તોડવામાં તો તમે સૂકા ભેગું લીલું બાળ્યા જેવું કરશો. એમ તો કાચા ને પાકાં બને તમે તોડશો. કાચાં જાંબુ ખવાશે નહિ ફેંકી દેવાં પડશે એના કરતાં પાકાં પાકાં જાંબુ જ તોડી લઈએ તો ! '

પદ્મસિંહનો પ્રસ્તાવ સુંદર હતો, છતાંય શુક્લસિંહ તો આગળ વધીને કહ્યું.

" આપણે ખોરે રસ્તે જઈએ છીએ

ખાવા માટે ખોરાક જોઈએ ને પાંચ શેર રાંધીએ તો બગાડો ન થાય ? તમે જરા નજર કરો તો નીચે કેટલાં જાંબુ પડ્યાં છે. ઝાડ પર ચઢીને જવાની પણ જરૂર નથી. નિરાંતે વીણતા જાઓ ને ખાતા જાઓ. માણસે તો ફૂલમાંથી ભમરો મધ ચુસે તેમ વર્તવું જોઈએ. ફૂલ કરમાય નહિ ને ભમરો ભૂખ્યા રહે નહિ.

બધાને શુક્લસિંહની વાત સાચી લાગી, સહુ જાંબુ વીણવા ને ખાવામા ગુંથાઇ ગયા.

હે બાળબંધો. કહો. આમાં કોની રીત સાચી હતી ?

સહુ બોલ્યા " યાત્રાળુ શુક્લસિંહની."

" તો આમાં પણ આપણા જૂના મિત્રની માફી આપવાની રીત સાચી છે, એ શરમથી મરવા જેવો થશે. એને લાગશે કે સાત જણ મળીને મને પૂરો કરી નાખે તેમ છે, છતાં મને માફ કરે છે! જે બંધો આ વાત જાણશે તે તેને ધિક્કારશે. આ એને માટે મુંગા મોતની સજા થશે. ભાઈઓ, બાકી બધાં મનનાં કારણ છે વળી સજા આપનારા આપણે કોણ ? ઈશ્વરને માનો છે ? કર્મને માનો છો ? કર્મના ફળને માનો છો ? જો માનતા હો તો પારકા કર્મની જવાબદારી ન લો. તમારાં કર્મના તમે જવાબદાર બનો."

બધા બાળબંધો આ વાતને સમજ્યા. એમણે મુખીનો ગુનો માફ કર્યો. મુખીને ભારે પશ્ચાત્તાપ થયો. એ સાતેનો મિત્ર બનવા આવ્યો. એણે કહ્યું:

"આજ સુધી હું તમારો મિત્ર બનવા માગું છું."

"ખુશીથી ! ભાઈ, શત્રુ ને મિત્ર એ બધાં મનનાં કારણ છે ! મન મોટું રાખીએ તો કોઈ શત્રુ નથી. બધા મિત્ર છે.

—: હાસ્યનો છણકો :—

કાકાની ક્રિયા

અમારી પાડોશમાં એક ગૃહસ્થ સવારનાં મ્હોં ધોતા હતા. નાનોભાઇ વિરેન્દ્રકુમાર ઉર્ફે બાબો તેમની ક્રિયાઓ ધ્યાન પૂર્વક જોતો હતો. પેલા ગૃહસ્થે મોઢામાંથી બત્રીશી બહાર કાઢી ધોઈ પછી મોઢામાં ગોઠવી દીધી. આ જોઇ વિરેન્દ્રે કહ્યું " કાકા જીભ પણ બહાર કાઢીને ધુવો ને !

શું શીતળદાસ?

શ્રી ચિત્રભાનુ

પાપ જ્યારે પોતાના ક્રુર ચક્રનો એક વિકરાળ આંટો ફેરવે છે ત્યારે માનવના હૈયામાં ક્રોધ પેદા થાય છે; અને માનવની માનવતા ક્રોધના ભયંકર વાવાઝોડામાં શીર્ણ વિશીર્ણ બની જાય છે.

જેમ એક ભયંકર ઝંઝાવાતથી રમણીય અને ચિત્તાકર્ષક ઉપવન બદસુરત થઈ જાય છે જેમ એક વિરાટ ધરતીકંપથી મનોહર અને ખુબસુરત મહેલાતોથી શોભતી નગરી ભિક્ષામણાં ખંડેરોમાં ફેરવાઈ જાય છે. તેમ ક્રોધરૂપી દાવાનળથી હજારો અરે કરોડો વર્ષની તપસ્યાઓ એક ક્ષણ માત્રમાં બળીને ખાખ થઈ જાય છે

ક્રોધ સુરૂપ ચહેરાને કુરૂપ બનાવે છે. ક્રોધ દીર્ઘકાળની પ્રીતિનો પળવારમાં નાશ કરે છે. ક્રોધ આશ્રયસ્થાનને તો બાળીને ભસ્મીભુત કરે છે; પણ સાથે રહેતા અન્યને પણ પ્રાયઃ સળગાવી દે છે. તેથી જ્ઞાનીજનો ક્રોધને આગની ઉપમા આપે છે.

જ્યાં સુધી ક્રોધ સમૂળો નાશ ન પામે ત્યાં સુધી માનવને મુક્તિ દુર્લભ તો શું પણ અશક્ય છે. પણ કેટલાક અજ્ઞાની આત્માઓ ક્રોધના કડવા પરિણામને જાણ્યા વગર માનપાન મેળવવા માટે બાહ્યસમતા શીતળતાને ધારણ કરે છે, અને અંતરમાં ક્રોધથી ધમધમતા હોય છે પણ અવસરે ક્રોધ પોતાની શયતાનીયત પ્રગટ કર્યા વિના રહેતો નથી.

શીતળદાસ નામનો એક સંત વસંતપુરના સુરમ્ય ઉપવનમાં ધુણી ધખાવી જીવન વ્યતીત કરતો હતો. એની કીર્તિ ચારે દિશામાં વસંતની જેમ પ્રસરેલી હતી એની અલૌકિક સમતાની વાત માનવ ચુપચાપ વારંવાર પ્રશંસા સાંભળતી લોકોની ધારણા એકજ હતી કે શીતળદાસ જેવો ક્રોધને જીતનારો એકપણ સાધુ નથી.

આ લોક વાયકા સમ્યગ્દૃષ્ટિ શાન્તિભાઈના ગળે ન ઉતરી. એ બુદ્ધિશાળી સમજતો હતો કે જીતેન્દ્રિય સાધુસંત વિના અન્ય બાવાઓ માટે આ અપૂર્વ સિદ્ધિ શક્ય નથી. એમાં વળી ધુણી ધખાવી ચલમ પીતા બાવાઓ માટે તો નહિ જ. સત્યની શોધ કરવા શાન્તિભાઈએ એક દિવસ સાંજે શીતળદાસની ઝુંપડી પાસે જઈ કહ્યું,

"शीतलदासजी ! थोडी आग है ?"

ધુણીમાં અગ્નિ ન હોવાથી હસતે મોંએ શીતળદાસે કહ્યું.

"नहिजी, आग नही है"

હાવભાવ મોં રાખી ફરી શાન્તિભાઈએ કહ્યું.

"महेरबानी करके है तो थोडीसी दीजीएगा"

બાવાએ જરા કડક થઈ કહ્યું.

भाई ! कहते है कि नहि है तो जिद क्यों करते हो ?"

શાન્તિભાઈ સમજી ગયા કે હવે શીતળદાસ, ઉષ્ણદાસ થવાની તૈયારીમાં છે; એટલે જરા પ્રસન્નમુખે બોલ્યા.—

"अजी ! थोडी तो होगी ही !"

આડંબર અને દંભથી છુપાવેલો ક્રોધ લાંબા કાળ સુધી ટકતો નથી અનાવટ તે અંતે અનાવટ જ છે. એના વર્તનની મર્યાદા જ્યારે પરિસમાપ્ત થાય છે ત્યારે તે પોતાનું અસલી રૂપ પ્રગટ કરે છે

બનાવટી સોનું તેજાબ આગળ જેમ ઉઘાડું પડે છે, તેમ શીતલદાસ પણ હવે ઉઘાડા પડવા લાગ્યા. લાલ આંખ કરી બોલી ઉઠ્યો.

"અરે બાબા! કીસકા મુલ્ના હૈ યા નહિ? [illegible] ધન [illegible] માયા કી આગ નહીં હૈ તો ફિર [illegible] જિદ કરતે હૈ"?

શાન્તિભાઈ વિસ્મયચકિત આંખે કહ્યું:—

"બાબાજી! અબ ધૂવેંકા તો ગોટા નીકલને લગા હૈ, મહેરબાની કરકે થોડી આગ દીજીયેગા."

હવે એનાથી ન રહેવાયું. એનો છુપેલો ક્રોધ પૂર્ણ સ્વરૂપમાં પ્રગટ થયો, ક્રોધથી ધમધમતા ચહેરે, ચીપીઓ લઇ, શીતલદાસ શાન્તિભાઇને મારવા દોડયો.

બાવાજીની પોલનો પરપોટો ફુટી ગયો. દંભના વાદળાં વીખરાઇ ગયા. સિંહચર્મધારી શિયાળીયું પકડાઇ ગયું. શીતલદાસના સર્વ અંગમાં ક્રોધ ફેલાઇ ગયો ત્યારે શાન્તિભાઇએ કહ્યું:—

"શીતલદાસજી! અબ તો આગ પ્રગટ ઉઠી। આપ કહતે થે કી આગ નહિ હૈ, તો યહ આગ કહાંસે આઈ? ક્રોધ યહી તો આગ હૈ। જબ તક આપકે હૃદય મેં ક્રોધ હૈ તબ-તક તુમ [illegible] આપ કો મુક્તિ નહિ મિલેગી।

સુનીયે:—

> કામ ક્રોધ મદ લોભકી
> જબ લગ મન મેં [illegible]
> તબ લગ પંડિત મૂર્ખ હી
> સબ હી [illegible]

સમ્યગદૃષ્ટિ શાન્તિભાઇની આ હિતકર મધુર-વાણી સાંભળી, બાવાજી પોતાની ભયંકર ભૂલ સમજી ગયા. એના હૈયામાં પશ્ચાત્તાપની પવિત્ર ગંગા વહેવા લાગી. સમતાના અમૃત બિંદુઓ વરસવા લાગ્યાં અને એના મુખમાંથી આ શબ્દો સરી પડયા.

આપ મેરે ગુરુ હો, આપને મુઝે સત્ય માર્ગ બતાયા। યદિ આપ ન મિલતે તો મેરા જન્મ બિગડ જાતા, વ્યર્થ જાતા। મૈં શીતલદાસ નહીં હું લેકિન ક્રોધદાસ હૂં।

આમણગામમાં ઉજવાયેલ ભવ્યદીક્ષા મહોત્સવ

શા. જમનાદાસ સોમચંદનાં પૂત્રવધૂ કાન્તાબ્હેન. જેઓ પીંપળીવાળા શા. સોમચંદ કાળીદાસનાં સુપુત્રી થાય, જેમની દીક્ષા મહોત્સવ પૂ. પન્યાસજી મહારાજ શ્રી સુજ્ઞાન વિજયજી મહારાજશ્રી તથા રાજેન્દ્ર વિજયજીની નિશ્રામાં ઠાઠથી ઉજવાયો હતો. વૈ. શુદ. ૬ થી પંચાહ્નિક કા મહોત્સવનો પ્રારંભ થયેલ. આ પ્રસંગે સંઘની વિનંતિનો સ્વીકાર કરી વ. પૂ. વયોવૃદ્ધ મુનિરાજશ્રી કમલ વિનયજી મહારાજશ્રી પણ પધાર્યા હતા. મહેમાનોની હાજરી સારા પ્રમાણમાં હતી. વૈ. શુ. ૯ ની સવારે વરસીદાનનો તથા દીક્ષાનો વરઘોડો ઠાઠથી ચડયો હતો જે ગામમાં ફરી હાઇસ્કૂલમાં ઉભા કરેલ ખાસ મંડપમાં ઉતર્યો હતો. ૧૦ વાગે દીક્ષાની ક્રિયાનો પ્રારંભ થયો હતો જૈન-જૈનેતર જનતાએ ખૂબજ રસપૂર્વક દરેક ક્રિયાઓમાં સહયોગ બતાવ્યો હતો. મુમુક્ષ કાન્તાબેન ને સાધ્વીજી શ્રીસુવર્ણપ્રભાશ્રીજીનાં શિષ્યા સાધ્વીજી ઇન્દુકલાશ્રીજીના નામથી જાહેર કરવામાં આવ્યાં હતાં. પૂ. પન્યાસજી મહારાજે દીક્ષાર્થીને સુંદર હિતોપદેશ આપ્યો હતો. તે દિવસે નવકારશી થઇ હતી. એકંદરે દીક્ષા મહોત્સવ ખૂબજ ઠાઠથી ઉજવાયો હતો. પૂ. પન્યાસજી મહારાજ વૈ. શુ. ૧૧ નો વિહાર કરી ઓડ પ્રતિષ્ઠા ઉપર વૈ. વ. ૬ ના પધારશે. તેઓશ્રીજીમાં વૈ. વ. ૬ની પ્રતિષ્ઠા ખુબજ ઉત્સાહ પૂર્વક થશે.

પાળે એનો ધર્મ

બગુભાઇ શાહ

શેઠની ધણીય ના છતાંય કંબલ અને સંબલને આંગણામાં બાંધીને એ ચાલ્યો ગયો અને શેઠને વિચારમાં મુકતો ગયો.

આખરે શેઠે નિશ્ચય કર્યો એ બંનેને પોતાને જ ત્યાં રાખવા કારણ કે બીજાને ત્યાં મુકે તો ખેતી અથવા ગાડામાં વગેરેમાં જોડીને તેમને દુઃખી કરે. શેઠને એ ન ગમે કારણ કે શેઠ દયાપ્રેમી હતા, મહાવીર પ્રભુના ઉપાસક હતા.

પણ આ કંબલ કોણ, સંબલ કોણ અને શેઠ કોણ એ સવાલ મનમાં ઉભો થાય છે, ખરું ને? તો વાત આમ છે.

મથુરા નામની નગરી છે.

જીનદાસ નામના શેઠ અને સાધુદાસી નામના શેઠાણી છે.

આ સાધુદાસી શેઠાણીને એક ભરવાડણ સાથે ગાઢ સખીપણાં છે. ભરવાડણને ત્યાં લગ્ન પ્રસંગ હતો પણ શેઠ શેઠાણી કેટલાક કારણોથી જઇ શકે તેવી સ્થિતિમાં ન હતાં પણ શેઠે ભરવાડ ભરવાડણને જેની જરૂર પડે તે પોતાને ત્યાંથી લઇ જવા કહ્યું સાધુદાસીએ પોતાના ઘરેણાં પોતાની સખી ભરવાડણને પહેરવા માટે પરાણે આપ્યા.

લગ્ન પ્રસંગ આનંદથી ઉજવાઇ ગયો. જીનદાસ શેઠની મદદથી ભરવાડની નાતમાં ભરવાડની વાહ વાહ બોલાઇ અને સાધુદાસીના ઘરેણાં તથા વસ્ત્રો વીગેરે એ તો રંગ રાખ્યો, અને એટલે જ તેની યાદરૂપ ભરવાડ ત્રણ વર્ષના કંબલ અને સંબલ નામના બે વાછરડા શેઠની ઘણીય ના છતાં આંગણામાં બાંધી ગયો. મહાવીરના આ ઉપાસકને પ્રાણીમાત્ર પ્રત્યે દયા હતી અને એટલે જ કોઇ તેમને દુઃખ ન આપે માટે પોતાના જ આંગણામાં રાખવાનું નક્કી કર્યું.

જીનદાસ શેઠ જૈન ધર્મના અનુયાયી હતા. આઠમ અને ચૌદશના દિવસે પૌષધવ્રત ઉચરતા, ઉપવાસ કરતા અને સંયમ સમતા ભાવે પ્રભુ ધ્યાનમાં દિવસ પસાર કરતા. કંબલ અને સંબલ આ જોતા અને તે પણ ધીમે ધીમે ઉપવાસ કરવા લાગ્યા. શેઠ ઘાસચારો મુકાવે છે પણ તે એમને એમ પડી રહે છે. આખરે જીનદાસ શેઠ પણ આ વાત સમજ્યા અત્યાર સુધી દયાથી પ્રેરાઇને સંભાળ રાખતા હતા. તેને બદલે હવે પોતે જે ધર્મ પાળે છે તેજ ધર્મ આરાધનાર આ કંબલ અને સંબલ પોતાના સ્વામિભાઇ છે એમ સમજી જીનદાસ શેઠ તેમનું વધુ ને વધુ લાલનપાલન કરે છે.

પણ કાળની ગતિ ન્યારી અને અકળ છે. એક વખત ભંડીરવણ મહારાજનો મોટો મેળો હતો. ગામડાંના લોકો પોતાની બળદગાડીઓ વગેરે સૌથી આગળ લઇ જવાની રમત રમતા હતા. જીનદાસનો એક મિત્ર, શેઠને પૂછ્યા વગર જ તેમના વહાલા કંબલ અને સંબલને લઇ ગયો અને પોતાના વાહનમાં જોડ્યા, અને બીજા બધાના વાહનો કરતા આગળ નિકળવા ખૂબ માર માર્યો. આખરે સાંજે બંનેને જીનદાસ શેઠને ઘેર પાછા બાંધી ગયો.

જીંદગીમાં કદીપણ ગાડીએ નહિ જોડાએલ કંબલ અને સંબલના શરીરના સાંધા તૂટી ગયા.

પોતાના પુત્ર સમાન કંબલ, સંબલની આ દુઃખી દશા જોઈ જીનદાસ શેઠને ઘણુંજ દુઃખ થયું પણ તે લાચાર હતા જીનદાસ શેઠે તેમને જાતે ઘાસચારો વીગેરે ખાવા માટે મુક્યું પણ એ બંનેએ તે તરફ જોયું પણ નહિ. જીનદાસ શેઠે પણ આ જોયું અને તેમનો મૃત્યુકાળ પાસે આવેલ જોઈ તે બંનેને અનશન કરાવ્યું, કોઈના પણ તરફ વેરભાવ ન રાખવા કહ્યું. અને નમસ્કાર મહામંત્ર સંભળાવવા લાગ્યા.

કંબલ અને સંબલ પણ ધ્યાનપૂર્વક નમસ્કાર મહામંત્ર સાંભળતાં. શાંતિપૂર્વક મૃત્યુને શરણ થયા.

જીવન દરમ્યાન આરાધેલ ધર્મ અને અંત સમયે સમાધીપૂર્વક અનશન કરનાર તેમજ અંત ઘડી સુધી નમસ્કાર મહામંત્ર સાંભળતા મૃત્યુને શરણ થયેલ આ કંબલ અને સંબલ નાગકુમાર દેવલોકમાં દેવપણે ઉત્પન્ન થયા.

અને એટલે જ કહેવું પડે એક "તારે એની નાવ અને તારી એની નાવ".

ૐ

વા. કે રી.

અવશ્ય મંગાવો આ અમુલ્ય ઔષધિ.... .... વાકેરી સંબંધે વધુ જાણવા

★ રૂબરૂ મળો યા લખો ★

પટેલ એન્ડ કું.

૧૧૬, ભીંડી બજાર મુંબઈ નં. ૩

*** વાકેરી પાવડર ***

૦ા રતલ પેકેટના રૂા. ૪-૫૭

"અરિહંત"

લેખક:—રમણ ભાઈ ભોગીલાલ પરીખ

વિચાર ચિંતન અને ધ્યાન યોગ

[બુદ્ધિપ્રભાના પાંચમ અંકમાં રજુ થએલો લેખ આ અંકમાં ત્યારબાદ રજુ થાય છે જે વાંચન અને મનન યોગ્ય છે.]

* * * * *

અરિહંત પદની નવ કારવાળી ગણવા બેસો. ચારસો અરિહંત ગણે તે ઉપવાસનું ફળ પામે પણ ક્યારે! અરિહંતનું જ્ઞાન મેળવ્યું હોય, તેના પર વિચાર, ચિંતન, મનન, ધ્યાન, કર્યું હોય ત્યારે. ખાલી અરિહંત ગણી જાવ અને ફળ જોઈએ, તો ન મળે. દુધમાં દહીં પણ માપસર વિધિપૂર્વક નંખાય છે, તોજ તે દહીં બને છે' અને ખાવા લાયક બને છે નાની નાની વાતોમાં પણ વિધિનો પૂરેપૂરો ખ્યાલ-ધ્યાન આપણે રાખીએ છીએ. પણ "અરિહંત" ગણવા બેસીએ ત્યારે ગમે તેમ વર્તીએ. ગમે તેવા વિચારો કરીએ, ગમે તેનું ચિંતન કરીએ, ગમે તે વસ્તુનું મનન કરીએ અને ધ્યાન તો બહારજ ભટકતું હોય.

હવે આવી રીત ચલાવી લેવાય નહિ આપણે અરિહંત બોલ્યા. મનમાં જીભ હાલે નહિ, દાંત અડે નહિ, હોઠ ફફડે નહિ એ રીતે.

વિચાર:- તરતજ વિચાર આવ્યો અરિહંત કોણ! આંતર અને બાહ્ય શત્રુઓના જીતનારા એટલું જ નહિ શત્રુતા માત્રનો નાશ કરનાર અનંત શત્રુ આઠ પ્રતિહાર્યો અને ક્રોડો દેવોથી પરિવરેલા.

અનુસંધાન પાન ૧૮

ચિંતન:- હું અરિહંતનો જાપ કરું છું. તે રાગ દ્વેષથી પર છે. તેમણે પોતાના ત્રીજા ભવમાં ભાવ દયા ચિંતવી. "સર્વ જીવો સુખ પામોની વિચાર ધારાને અસ્થિ મજ્જા બનાવી.

મનન:- અરિહંતનું સ્વરૂપ કેવું છે? સ્ફટિક જેવ ચાર ઘાતિ કર્મોનો ક્ષય કરી. ક્ષપક શ્રેણી માંડી કેવલજ્ઞાન અને કેવલ દર્શનના ધારક, શુક્લ ધ્યાનના ધ્યાતા ચાર અઘાતી કર્મોનો ક્ષય કરી મોક્ષ પામનારા

ધ્યાન:- આવા અરિહંત પ્રભુનું હું ધ્યાન ધરું છું હું સમવસરણમાં અરિહંત પ્રભુની પાસે બેઠો છું મારી સામેજ પ્રભુ સુવર્ણ રત્નમય સિંહાસન પર બિરાજમાન છે.

જેમ દરિયામાં માછલીની ચારે કોર પાણી છે તેમ મારી ચારે બાજુ "અરિહંત" શબ્દનો ધ્વનિ ગુંજી રહ્યો છે અરિહંત, અરિહંત.........હું અરિહંત મય બની ગયો છું. મારા દેહના એકેક અણુમાંથી અરિહંત શબ્દ પ્રગટ થાય છે. જેમ શ્રેણિક મહારાજાના દેહમાંથી "વીર" શબ્દ પ્રગટ થયો હતો

વાંચો... ... ... વંચાવો ... ... વસાવો

★ કર્મયોગ ★

જે વાંચી લોકમાન્ય તિલક જેવા મહાપુરૂષને પણ કહેવું પડ્યું

,'Had I know that you are writing your KARMAYOGA, I might not have written my Karmayoga"

જે શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજીના આ મહાન ગ્રંથને વાંચો

લખો:-શ્રી અધ્યાત્મ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ—મુંબઈ

વિદ્યુત વાણી

વહાવનાર:-નટવરલાલ એસ. શાહ

શ્રી જૈન શ્વેતાંબર કોન્ફરન્સનું એકવીસમું અધિવેશન લુધીયાણા મુકામે તારીખ ૩૦ મી એપ્રિલ તથા પહેલી તેમજ બીજી મે ૧૯૬૦ના રોજ ભરાઈ ગયું મજકુર દિવસોમાં મહારાષ્ટ્ર તેમજ ગુજરાત રાજ્યના નવનિર્માણના ઉજવણીનો પ્રસંગ હોવાથી ગુજરાત મહારાષ્ટ્ર બાજુના ઝાઝા માણસો ભાગ લઈ શકે તેવી શકયતા ન હતી. વળી ઉનાળાની પ્રચંડ ગરમીમાં લુધીયાણા જવાનું મન ઘણાંને ન થાય તે પણ સ્વભાવિક છે.

ઉપરોક્ત હકીકત હોવા છતાં આ વખતે પંજાબનો આનંદ અનેક ગણો હતો. કાર્યકર્તાઓનો ઉમંગ અનેરો હતો આમ સમુદ્રસૂરીશ્વરજી તેમજ જનકવિજયજી આદિ સાધુ મુનીગણનો ઉત્સાહ અને પ્રેરણા પ્રસંગને દીપાવનારી નીવડી

કોન્ફરન્સના પ્રમુખ તરીકે કલકત્તા નિવાસી શ્રી. નરેન્દ્રસિંહજી સીંઘીની વરણી યોગ્યજ થઈ છે. સમાજ તેમની પાસેથી ઘણી અપેક્ષા રાખે છે તેમની દોરવણી અને રાહબરી હેઠળ ઘણું કાર્ય થઈ શકે અને સંસ્થાની કાર્યવાહિમાં જોમ આવે તે શકયતા છે. અધિવેશનમાં જે ઠરાવો થયા છે તે પરિપૂર્ણ નીવડે અને સમાજના ઉત્કર્ષમાં પ્રગતિ પ્રેરક કાર્યવાહિ થાય તેની આશા રાખીને સમયના વહેણમાં કોન્ફરન્સ સમાની નૈયા કેવી ચાલે છે તે જોયા કરીએ

ગમે ત્યારે ગમે તે સંસ્થાનું અધિવેશન ભરાય ત્યારે થોડા ઠરાવો તો થવાના છે જન મેદનીના આકર્ષણ કાજે મનોરંજન કાર્યક્રમો યોજવામાં આવે છે. પ્રચાર ક્ષેત્રે ઝાઝેરો પ્રયાસ કરવામાં આવે છે. પણ અધિવેશન પૂર્ણ થયા પછી

ઠરાવોના પાલન કાજે અને ઓતના તોલ માટે જરૂરી કાર્યવાહિ થતી નથી તે હકીકત છે. લગ્નના માંડવે અને જમણના ટાણે અચૂક પોતાની હાજરી પૂરાવે છે પરંતુ માંડવો છોડાવવા કોઈ જતું નથી અને પ્રસંગ પતી ગયા પછી કોઈ પાછું વળી ભાળ પણ કાઢતું નથી

શ્રી ખંભાત સમસ્ત જૈન સંઘ તરફથી છેલ્લા બે વર્ષોથી સંગઠિત રીતે મહાવીર જન્મ કલ્યાણક દિનની ઉજવણી થાય છે. પરંતુ તેનો હિસાબ જૈન સમાજની જાણ માટે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો નથી; અને બંધારણ મંજુર કરી સંગઠિત બનતા જતા સમાજની કાર્યવાહિ સંભાળવામાં આવતી નથી. અલબત એ દિશામાં આગ્રહ વધવાનું કાર્યવાહકો ના ધ્યાનમાં છે અને એમનો પ્રયત્ન સફળ નીવડશે એ પણ હકીકત છે

અખાત્રીજના દિવસે વર્ષીતપના પારણાં નિમિત્તે મહાન તીર્થ ધામ પાલીતાણા મુકામે ખૂબજ ગીરદી રહે છે તે હકીકત છે. ધર્મશાળાના મુનીમો-ની ગેરરીતીઓને કારણે અને મહાન પ્રસંગની શોભા દીપાવવા કાજે થતી પ્રચંડ હાજરીને કારણે અનેક ધર્મશાળાઓ હોવા છતાં પણ રહેઠાણની તંગી અનુભવવી પડે છે આ બાબતમાં ભારતીય જૈન સ્વયંસેવક પરિષદ તરફથી અગાઉ પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો હતો પણ એ પ્રયત્ન સફળ નીવડયો નથી અને આ વર્ષે પણ રહેવાની તકલીફ પડયાના સમાચારો આવી મળ્યા છે

સમાચારો આવી મળ્યા છે કે બુદ્ધિપ્રભાની મૂળ પ્રેરણા અપનાર આ. મ. શ્રી બુદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજી મહારાજની જયંતિ જેઠ મહિનામાં આવે છે. તે પ્રસંગે મુંબઈમાં શ્રી અધ્યાત્મ જ્ઞાન પ્રસારક મંડળ તરફથી અનેરી રીતનો કાર્યક્રમ યોજવામાં આવનાર છે આ. મ શ્રી બુદ્ધિસાગર સૂરીશ્વરજી મૂળ બેહુના રીહરા પણ સુઆલકના સમાગમમાં આવ્યાથી જૈન ધર્મના સંસ્કારની છાપ જીવનમાં ઉપસી આવી સાધુજીવનને દીપાવ્યું અને સાહિત્યને તેમણે [ ] કસાવ્યું. જ્ઞાત જાતના ભેદો ભૂસાવવા તેઓશ્રી ઉચ્ચ કોટીના ભક્તિના પોતાની સામગ્રી મૂકતા ગયા. તેઓશ્રીના જીવન ચરિત્ર અને કાવ્યની પ્રસાદી બુદ્ધિપ્રભામાં અવાર નવાર વાંચવા મળે છે અને મળશે

વાંચકોને જાણ ન હોય તો અત્રે ઉલ્લેખ કરવો પડે છે કે જૈન સમાજે ૩૬૦૦૦ દેવાલયોનું ધ્યાન આપવાનું છે, મધ્યમ વર્ગના જૈનોનું ધ્યાન રાખવાનું છે મહામૂલા શાસ્ત્રોનું રક્ષણ કરવાનું છે રતલામ આદિના ઝગડાઓ ઉપસ્થિત ન થાય તે જોવાનું છે, જૈન ધર્મની ધ્વજા ઉન્નત રીતે સારાએ વિશ્વમાં ફરકે તે ધ્યાનમાં રાખવાનું છે અને અંતમાં બુદ્ધિપ્રભા અને તેના જેવા સામાયિકો જે ધર્મના દીપકને પ્રગટાવતો રાખે છે. તેની પ્રસિદ્ધિ ચાલુ રહે તે માટેના પ્રયાસો જરૂરી રહે તેની કાર્યવાહિ કરવાનું ધ્યાનમાં રાખવાનું છે

* ★ *

✻ જાણવા જેવું ✻

આપણો દેશ

૧—ઓછામાં ઓછું જંગલ સૌરાષ્ટ્રમાં છે.

૨—મોટામાં મોટી પાણીની ટાંકી કલકત્તામાં ૧૫૦ ફુટ ઊંચી છે.

૩—વધુમાં વધુ ચંદનનું તેલ મહેસુરમાં થાય છે.

૪—કુલ ૨૩૯ માઈલનાં અંતરમાં ઈલેક્ટ્રીક ગાડી દોડે છે.

૫—૬૦૦ ફૂટનાં ગરનાળાંવાળો મહી નદીનો પુલ છે

સંગ્રાહક :—
કુસુમ. કે શાહ

ભગવાન મહાવીર
અને
ગૌતમ સ્વામીની ગોષ્ઠિ

प्रभो! केण विभुत्तं न जिज्जइ नरस्स?

હે ભગવાન કયા કર્મના ઉદયથી માણસને ખાધેલું અન્ન પચતું નથી તે આપ કૃપા કરી જણાવશો!

गोयम! जं खट्टमसुंदरयं भत्तं तह पाणियं च जो देई साहूण जाणमाणो भुत्तंपि न जिज्जई तस्स.

ત્યારે વિશ્વવંદનીય ભગવાને જણાવ્યું. હે ગૌતમ! જે માણસ જાણતાં છતાં એઠું અને ખરાબ અન્ન પાણી સાધુઓને આપે છે તે માણસને ખાધેલું અન્ન પચતું નથી. અર્થાત અજીર્ણનો રોગ થાય છે.

આ વિષયમાં શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામીના માઘવ નામના પુત્રની પુત્રી નામે રોહિણી જે પૂર્વ ભવમાં સિદ્ધિમતિ રાણી હતી તેણીએ તેણે સાધુને તુંબડાનું શાક જાણવા છતાં આપવાથી કડવા કુષ્ટરોગવાળી દુર્ગંધા થઈ તે આ કથાનકથી દૃષ્ટિ પથમાં પ્રવેશ કરશે.

ચંપા નામની મનોહર નગરી હતી. તે નગરીમાં બારમા તીર્થંકર શ્રીવાસુપૂજ્ય સ્વામીનો માઘવ નામનો પુત્ર રાજ્ય કરતો હતો. આ મહારાજાને લક્ષ્મી નામની રાણી હતી. તે સુશીલ અને સદાચારી હતી. તેને આઠ પુત્રો થયા. આઠ પુત્રો હોવાથી રાણીને એક પુત્રીની ઈચ્છા હતી. કાળક્રમે તેણે એક સુંદર પુત્રીનો જન્મ આપ્યો. પિતાએ તેનું રોહિણી નામ પાડયું. બીજના ચંદની જેમ તે વૃદ્ધિ પામતી ગઈ. રૂપ અને લાવણ્યથી શોભતી એવી રોહિણી ચોસઠ કળામાં નિપુણ થઈ.

માઘવ રાજાએ જ્યારે પોતાની પુત્રીને યુવાવસ્થામાં આવેલી જોઈ ત્યારે વિચાર્યું, 'આ મારી પુત્રી હવે પરણાવવા યોગ્ય થઈ છે, માટે તેનો સ્વયંવર કરવો જોઈએ.'

પુત્રીનો સ્વયંવર કરવાનો વિચાર કરી; રાજાએ સ્વયંવર મંડપની રચના કરાવી; સર્વે રાજપુત્રોને સ્વયંવરમાં આવવા માટે આમંત્રણ મોકલાવ્યું. દૂર દૂરથી રાજપુત્રો પણ સ્વયંવરના શુભ દિવસે આવવા લાગ્યા. માઘવ મહારાજાએ તેમને યોગ્ય સ્થાનમાં ઉતારવાનો યોગ્ય પ્રબંધ કર્યો.

સ્વયંવરનો દિવસ આવ્યો ત્યારે રોહિણીએ પ્રથમ સ્નાન કર્યું. પછી વિલેપન કરીને સુંદર શ્વેતવસ્ત્રો પહેર્યાં. મોતીનાં આભૂષણો પહેરેલા હોવાથી સાક્ષાત દેવાંગના સરખી શોભતી તે રોહિણી પાલખીમાં બેઠી. તેની સાથે તેની સખીઓ પણ તેને વીંટળાઈને બેઠી. એ પ્રમાણે તૈયાર થઈને તે રોહિણી સ્વયંવર મંડપમાં આવી નીચે ઉતરી. રોહિણીને આગળ કરીને તેની એક સખી સ્વયંવર મંડપમાં આવેલા રાજપુત્રોનાં નામ, ગોત્ર બળ, વય અને યશ વગેરેનું વર્ણન તેની આગળ કરવા લાગી. રોહિણી પણ તે તે રાજપુત્રોની હકીકત સાંભળતી સાંભળતી નાગપુરના રાજા વીતશોકના પુત્ર અશોકકુમાર પાસે આવી. તે વખતે અશોકકુમારના રૂપ અને ગુણથી આકર્ષાયેલી રોહિણીએ બીજા બધા રાજકુમારોને છોડીને તેના કંઠમાં વરમાળા પહેરાવી. રોહિણીની યોગ્ય પસંદગીથી

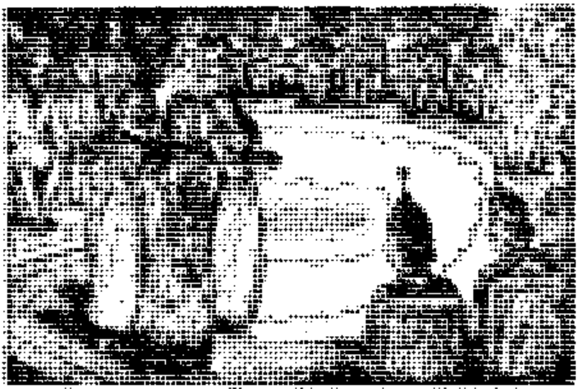

હર્ષિત થયેલા સઘળા રાજકુમારોએ મળીને રોહિણીને અશોકચંદ્ર સાથે ધામધૂમથી પરણાવી. મહારાજાએ પણ સર્વે રાજકુમારોનો યોગ્ય આદરસત્કાર કરીને, ભોજન, વસ્ત્ર, આભૂષણ, તાંબૂલ વગેરે આપીને તેમને વિદાય કર્યા.

અશોકકુમાર કેટલાક દિવસ સસરાને ઘેર આનંદપૂર્વક રહ્યો. સસરાને ઘેર ઘણા દિવસ રહેવું યોગ્ય નથી; એમ વિચારી તેણે માધવરાજા પાસે પોતાને ઘેર જવાની રજા માગી. રાજાએ પણ જમાઇને હાથી, ઘોડા, વસ્ત્ર, અલંકાર વગેરે ભેટમાં આપ્યાં પછી રોહિણીને લઇને અશોકચંદ્રે નાગપુર તરફ પ્રયાણ કર્યું. દિવસો જતાં કુમાર નાગપુર નજીક આવી પહોંચ્યો. તે સાંભળી શ્રીવીતશોકા મહારાજાએ નગરને શણગાર્યું અને મોટા મહોત્સવપૂર્વક પુત્રનો નગર પ્રવેશ કરાવ્યો. અશોકચંદ્ર પણ રોહિણી સાથે વિલાસસુખ ભોગવતો કાળ પસાર કરવા લાગ્યો.

અશોકચંદ્ર રાજ્ય કારભાર ચલાવવાને લાયક થયો છે એ જાણીને વીતશોક રાજાએ પુત્રનો સારી રીતે શોભે, તેવી રીતે રાજ્યાભિષેક કરી તેને ગાદીએ બેસાડ્યો. અને મહારાજાએ ગુરુ ભગવંત પાસે દીક્ષા ગ્રહણ કરી. અશોકચંદ્ર રાજા પણ સુખપૂર્વક પ્રજાનું પુત્રની જેમ પાલન કરવા લાગ્યો. સુખપૂર્વક દિવસો જતાં અશોકચંદ્ર રાજાને આઠ પુત્રો અને ચાર પુત્રીઓ થઇ.

એકવાર રાજા પોતાના મહેલના સાતમા માળને વિષે, લોકપાલ નામના પોતાના સૌથી નાના પુત્રને ખોળામાં લઇને; તેને રમાડતો રોહિણી રાણી સાથે ગોખમાં બેઠો હતો તે વખતે નગરમાં કોઇક સ્ત્રીનો પુત્ર મરણ પામ્યો હતો. પુત્રની પાછળ કરુણ રુદન અને વિલાપ કરતી તે સ્ત્રી તે માર્ગ ઉપર આવી. તેને જોઇને રોહિણી મહારાણીએ રાજાને પૂછ્યું : "હે મહારાજ ! આ કયા પ્રકારનું નૃત્ય !"

આ સાંભળી રાજાએ કહ્યું : "હે પ્રિયા ! તું આવું અહંકારયુક્ત વચન બોલીશ નહિ."

રોહિણીએ કહ્યું "હે સ્વામીનાથ ! હું અહંકાર કરતી નથી, મેં આવા પ્રકારનું નૃત્ય પહેલાં કદાપિ જોયું નથી માટે હું આપને સહજ પૂછું છું"

આ સાંભળી રાજાએ કહ્યું : "આ કોઇ નૃત્ય નથી, આ સ્ત્રીનો વહાલો બાળક મરણ પામ્યો છે તેથી તે સ્ત્રી રુદન કરે છે."

રોહિણીએ કહ્યું : "હે સ્વામિ ! આ સ્ત્રીને આવી રીતે રડવાનું-રુદન કરવાનું કોણે શિખવ્યું હશે !"

: "રાજાએ કહ્યું : "તું તો જાણે કાંઇ સમજતી જ ન હોય એવું બોલે છે. જો હું તને રુદન કેમ કરવું તે શિખવાડું છું."

અપૂર્ણ

"શાસન સમાચાર"

મહાગુજરાત રાજ્યના કલ્યાણાર્થે શ્રી. શાન્તિસ્નાત્ર મહોત્સવ અમદાવાદ (રાજનગર) ગાંધીરોડ પતાસા પોળના નાકે શ્રી મહાવીર સ્વામી દેરાસરમાં શેઠ આણંદજી કલ્યાણજીની પેઢી તરફથી મહાગુજરાત રાજ્યના કલ્યાણાર્થે શાન્તિસ્નાત્ર મહોત્સવ ઉજવવામાં આવે. તે પરમ શુભ માંગલિક અવસરે પૂજ્ય પાદાચાર્ય પ્રવર શ્રીમદ્ કીર્તિસાગરસૂરીશ્વરજી તથા પૂ આચાર્ય પ્રવરશ્રી. મહેન્દ્રસૂરીશ્વરજી વગેરે આચાર્યશ્રીઓ પન્યાસ પ્રવરો તેમજ સાધુ સાધ્વી શ્રીનો વિશાળ સમુદાય સાથે ઉદ્યોગપતિશેઠ કસ્તુરભાઈ લાલભાઈ તથા શેઠ કેશવલાલ લલ્લુભાઈ ઝવેરી તથા મેયર ચિનુભાઈ શેઠ તથા શેઠ શ્રેણીકભાઈ કસ્તુરભાઈ તથા શેઠ પાન્નાલાલ ઉમાભાઈ હવેલીવાળા વીગેરે આગેવાનોની ભરપૂર હાજરીથી દેરાસર ચિક્કાર ભરાઈ જવા સાથે માનવ મેદની દર્શનાર્થે રોડો.માં ચોતરફથી ઉભરામાં હતાં. શ્રી શ્રમણ સંઘસ્ય શાન્તિર્ભવતુ શ્રી મહાગુજરાત કલ્યાણાર્થે શાન્તિર્ભવતુ વીગેરે સૂરોચ્ચારથી ગુરુજી રંગમ શાન્ત ભર્યા પૂજાદિ પ્રસંગે ભારતનાં નાણા પ્રધાન શ્રી મોરારજીભાઈ દેસાઈ તથા મહાગુજરાતના કર્ણધાર મહામંત્રી શ્રી ડૉ. જીવરાજભાઈ મહેતા તથા કોંગ્રેસ પ્રમુખ શ્રી ઠાકોરભાઈ દેસાઈ તથા શ્રી મણીબેન પટેલ વીગેરે પીસ્તાલીશ મીનીટ સુધી દર્શનનો લાભ મેળવવા સાથે ભગવાનને તેઓએ અક્ષતથી વધાવ્યા હતા.

વિહાર યાત્રા કપડવંજથી અમદાવાદ. નં ૨

પૂજ્યપાદ, પ્રશાન્તાત્મા આચાર્ય પ્રવર શ્રીમદ્ કીર્તિસાગરસૂરીશ્વરજી. મહારાજ તથા પન્યાસ પ્રવરશ્રી.મહોદયસાગરજી ગણિ વર્યાદિ ઠાણાઓ ૭. કપડવંજથી વિહાર કરી. અમદાવાદ આંબલી પોળ ઉપાશ્રયે પધાર્યા છે જેઠ સુદિમાં કપડવંજ ચાતુર્માસ પ્રવેશ થવા પામશે.

ખંભાત નં. ૩.

પૂ મુનિશ્રી દુર્લભસાગરજી તથા સ્થવીર મુનિ શ્રી સુરેન્દ્રસાગરજી તથા મુનિશ્રી ત્રૈલોક્યસાગરજી ઠાણા-૩ અમદાવાદથી વૈશાખ વદી. ૫ નાં રોજ વિહાર કરી ખંભાત પધારશે.

પરોસણ નં ૪.

પરમપૂજ્ય. મુનિરાજશ્રી. નરેન્દ્ર વિજયજી. અત્રે બિરાજમાન છે.

સમેત શિખરજી ભણી. નં ૫

પૂજ્યપાદ, ઉપાધ્યાય પ્રવર શ્રીમદ્, કૈલાસ સાગરજી આદિ ઠાણાઓ પાંચનું ચાતુર્માસ કલકત્તા સંઘની વિનંતીથી પૂ આચાર્ય દેવશ્રીના આજ્ઞાનુસાર તે તરફ પધાર્યા છે.

ભાવનગર નં. ૬.

પૂજ્યપાદ, પ્રસિદ્ધ વક્તા બાલબ્રહ્મચારી પન્યાસ પ્રવર શ્રીમદ્ સુબોધસાગરજી ગણિવર્યાદિ ઠાણાઓનું ચાતુર્માસ ભાવનગર.

સંઘ સમસ્તની વિનંતી સાથે આગ્રહ પૂર્વક માગણી કરવાથી પૂ આચાર્યદેવશ્રીની આજ્ઞાનુસાર થવા પામશે.

કંથરાવી નં. ૭

પૂજ્યપાદ, યોગિરાજ, મુનિરાજ પ્રવર શ્રી. ભદ્રસાગરજી મહારાજ તથા વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ: મુનિશ્રી ઇંદ્રસાગરજી મહારાજ ઠાણા ૨ કંથરાવીના

વતની વોરા બાલચંદ પુંજીરામના તરફથી પાંચ છોડનું ઉદ્યાપન તથા અષ્ટાન્હિકા મહોત્સવ નિમીત્તે વિનંતી પૂર્વક પધાર્યા હતા

કાળધર્મ પામ્યા નં. ૮

પૂજ્યપાદાચાર્ય પ્રવર શ્રીમદ્ કીર્તિસાગરસૂરીશ્વરજીનાં પટ્ટધર શિષ્યરત્ન શાન્તાત્મા સ્થવીર વયોવૃદ્ધ મુનિરાજ શ્રી. હરખસાગરજી મહારાજ માણસા મુકામે કાળધર્મ પામેલ છે કપડવંજ. અમદાવાદ વિગેરે સ્થળે દેવ વંદન કરવામાં આવેલ છે.

જુનાડીસા નં. ૯

પૂ મુનિરાજ શ્રી કુન્દનવિજયજી તથા મુનિરાજ શ્રી. ચિંતામણી વિજયજી ઠાણા બે પધાર્યા છે

સુરતથી મુંબઈ નં ૧૦

પરમ શાસન પ્રભાવક સાધ્વીશ્રીજીસદ્‌ગુણાશ્રીજી તથા તેઓશ્રીનાં વિનયરત્ન શિષ્યારત્ન સાધ્વી શ્રી. કીર્તિલતાશ્રીજી ઠાણા બે મુંબઈ ચાતુર્માસ પધારતાં સુરત, બીલીમોરા, વલસાડ, બગવાડા, બોરડી પધાર્યા હતાં. દરેક સ્થળે બેનોની જાહેર સભાઓમાં શિયળ સંસ્કાર અને શિક્ષણનો જોરથી પ્રચાર કરેલ છે તેમજ પાઠશાળાના શિક્ષણને સારી પ્રેરણા આપી ધર્મ શિક્ષણનો પ્રચાર પ્રવાહ વિહાર યાત્રામાં વહેતો કારી મુકેલ છે

કરાપુરામાં ભવ્ય શ્રી શાંતીનાથ, શ્રી સુમતિનાથ આદી શ્રી જીનભગવંત પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ.

શ્રી સંઘના પુણ્યોદયે આચાર્ય મહારાજ શ્રીમદ્ વિજય પ્રતાપસુરિશ્વરજીના શિષ્ય રત્ન આચાર્ય શ્રીમદ્‌વિજય ધર્મસુરિશ્વરજીના સદ્‌ઉપદેસથી નવા તૈયાર થયેલા જીનાલયમાં શ્રી શાંન્તિનાથ શ્રી અજીતનાથાદીની તથા પ્રાચીન જીનલયમાં પણ શ્રી સુમતિનાથાદી પ્રતિમાઓ શાસ્ત્ર વિશારદ ન્યા. વ્ય. જ્યો. વિ. પૂ. આચાર્ય શ્રીમદ્‌વિજય ઉદય સુરિશ્વરજી તથા પૂ. આચાર્ય શ્રીમદ્‌વિજયનંદન સુરિશ્વરજી મહારાજે આપેલ શુભ મુહૂર્ત અનુસાર પ્રતિષ્ઠા તથા તે અંગે ઉત્સવાદી નિર્ણય પ્રમાણે ઉજવ્યો છે.

સાડસા ચીમનલાલ રતનચંદની પ્રેરણાથી થએલા ગ્રાહકોની યાદી

પાંચ વર્ષના ગ્રાહકના નામ નીચે મુજબ છે.

નં.	નામ	ગામ
૩૦	શાહ અમૃતલાલ માણેકલાલ	કોલાપુર
૩૧	શ્રી શાંતીનાથ જૈન પાઠશાળા	,,
૩૨	શાહ છોટાલાલ મોતીભાઈ	,,
૩૩	અમૃતલાલ લહેરચંદ શાહ	,,
૩૪	શેઠ કેશવલાલ કસ્તુરચંદ	,,
૩૫	શાહ મફતલાલ શાન્તીલાલ	નવાડીસા
૩૬	શેઠ ડાહ્યાલાલ ભાયચંદ	કોલાપુર
૩૭	શેઠ પાનાચંદભાઈ મોતીચંદ	,,
૩૮	શાહ સુરેશચંદ્ર તારાચંદ	,,
૩૯	શેઠ ચુનીલાલ કૃષ્ણાચંદ્ર	,,
૪૦	શાહ પોપટલાલ દુર્લભસીભાઈ	,,

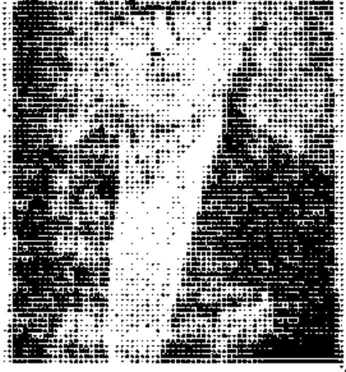

ત્રણ વર્ષના ગ્રાહકની યાદી

૧	કોલાપુર ટ્રેડર્સ	મુ. ચીતુર
૨	કીશોર જૈન મંડળ	મુ. જુનાડીસા
૩	વારીઆ પ્રકાશચંદ હીરાલાલ	મુ. નવાડીસા
૪	શાહ નગીનદાસ મંછાચંદ	કોલાપુર

એક વર્ષના ગ્રાહકની યાદી

નં.	નામ	ગામ
૧	શાહ શાન્તીલાલ વરધીચંદ	નવાડીસા
૨	શેઠ વીરચંદ માધવલાલ	મુ. વાસણા
૩	શાહ બાબુભાઈ મોતીલાલ	મુ. નવાડીસા
૪	ડાયણી મફતલાલ ચુનીલાલ	,, ,,
૫	શાહ ચંદુલાલ ઘેલાભાઈ	,, ,,
૬	શાહ તલકચંદ ભાઈચંદ	મુ. કોલાપુર
૭	બાબુભાઈ મોતીલાલ	મુ. નવાડીસા
૮	શાહ રસીકલાલ કેશવલાલ	કોલાપુર

'બુદ્ધિપ્રભા' આ માનદ પ્રચારક પણ જે ઉમંગ અને ઉત્સાહથી ગ્રાહકવર્ગો બનાવે છે તે વિસરાય તેમ નથીજ. તેઓના સુચનો પણ હંમેશા આવકારદાયક હોય છે. તેઓનો સાથ અને સહકાર પણ વિસરાય તેમ નથી જ.